

Til
Social- og Integrationsministeriet

Dokumenttype
Rapport

Dato
Januar 2012

RAPPORT

EVALUERING AF UNG- DOMSSANKTIONEN

RAPPORT EVALUERING AF UNGDOMSSANKTIONEN

INDHOLD

1.	Indledning	1
1.1	Evalueringens formål og fokus	1
1.2	Metodisk grundlag	2
1.3	Læsevejledning	3
2.	Konklusion	4
2.1	Anbefalinger	5
3.	Om ungdomssanktionen	6
3.1	Formålet med skærpelsen af ungdomssanktionen	6
3.2	Ungdomssanktionens målgruppe	6
3.3	Ungdomssanktionens indhold og struktur	7
4.	Hvem dømmes til ungdomssanktion	9
4.1	De dømte unge	9
4.2	De unges problembelastning	10
4.3	De dømte unges familiemæssige baggrund	12
5.	Ungdomssanktionens forløb og indhold	16
5.1	Ungdomssanktionens forløb	16
5.2	Fase 1: Sikrede afdelinger	21
5.3	Fase 2: Åbent anbringelsessted	22
5.4	Fase 3: Åbent regi	25
5.5	Tværgående opsamling på forløbet	27
6.	Implementeringen og anvendelsen af lovændringerne	29
6.1	Koordinatorens ansættelsesvilkår	29
6.2	Tildeling af koordinator	30
6.3	Relations- og rådgivningsopgaver	31
6.4	Systemrelaterede opgaver	34
6.5	Arbejdsdelingen mellem sagsbehandlere og koordinatører	38
6.6	Deltagelse i uddannelse og efterlevelse af anbefalinger	39
6.7	Tværgående opsamling på anvendelse af lovændringer	40
7.	Lovændringernes virkning	42
7.1	Inddragelse og ansvarliggørelse af unge og forældre	42
7.2	De anbragte unges uddannelse og beskæftigelse	43
7.3	Hvilke forhold har betydning for effekten	45

BILAG

Bilag 1: Metodebeskrivelse

Bilag 2: Supplerende tabeller

1. INDLEDNING

I 2007 blev reglerne om ungdomssanktionen skærpet som følge af evalueringer af erfaringer i de første forløb af ungdomssanktionen. Formålet med lovændringer var (i) at styrke indholdet i og sammenhængen mellem ungdomssanktionens faser, (ii) at sikre en højere grad af involvering og ansvarliggørelse af de unge og forældre og (iii) at sikre øget fokus på, at de unge kommer i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse.

I forbindelse med vedtagelsen af lovændringerne blev det desuden besluttet, at der skulle gennemføres en evaluering af implementeringen og resultaterne af lovændringerne. Rambøll har i perioden marts 2011 til januar 2012 gennemført evalueringen af ungdomssanktionen på vegne af Social- og Integrationsministeriet.

1.1 Evalueringens formål og fokus

Evalueringen af ungdomssanktionen har fokus på lovændringerne om styrkelsen af ungdomssanktionen (dvs. en policy-evaluering) og er således ikke en evaluering af ungdomssanktionen som samlet intervention (programevaluering). I forlængelse heraf er der i evalueringen fokus på *implementeringen* af de nye redskaber i ungdomssanktionen, og hvorvidt *målet med ændringerne er nået* i form af en styrkelse af ungdomssanktionen. Evalueringens formål er i udbudsmaterialet omsat til følgende evalueringsspørgsmål:

- Er loven blevet implementeret, og anvendes loven efter intentionerne?
- Medvirker koordinatoren til større sammenhæng i ungdomssanktionen og til at sikre en involvering af unge og forældre?
- Medvirker afholdelse af netværksmøder til at sikre større sammenhæng i ungdomssanktionen og til at sikre en involvering af unge og forældre?
- Medfører fokus på uddannelse og beskæftigelse i de unges handleplan, at de unge i højere grad kommer i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse?

Justitsministeriets Forskningskontor gennemfører sideløbende med nærværende evalueringen en effektevaluering af ungdomssanktionens forløb med fokus på, om ungdomssanktionen forebygger recidiv, hvor der således er fokus på ungdomssanktionen som samlet intervention (programevaluering).¹ De to evalueringer skal sammen udgøre et beslutningsgrundlag i forhold til ungdomssanktionens fremtid.

Fundamentet for vores evalueringstilgang er en eksplicit forandringsteori, som tydeliggør dels antagelser om sammenhænge mellem indsats, resultater og tilsigtede effekter, dels tydeliggør kontekstuelle drivkræfter og barrierer.

Vores tilgang til evalueringen tager afsæt i, at lovændringerne ikke kan ses isoleret fra ungdomssanktionen som et samlet program. De instrumenter, som indskærpes med ændringerne i regler-

¹ De to evalueringer har imidlertid to forskellige undersøgelsespopulationer, der er blevet idømt ungdomssanktion i forskellige tidsintervaller. Der er således ikke mulighed for direkte synergi mellem de to evalueringer.

ne er at betragte som *programinterne drivkræfter og barrierer* i selve ungdomssanktionen. I vores evalueringstilgang operationaliseres evalueringens genstand, lovændringerne, derfor som programinterne drivkræfter og barrierer i forhold til aktivering af mekanismerne i ungdomssanktionen. Derfor ser vi på, om de samlede mål med ungdomssanktionen nås, og hvordan de nye instrumenter medvirker til at realisere målene. I forandringsteorien arbejder vi derfor med et samlet blik på ungdomssanktionen, men fremhæver, hvordan lovændringerne tænkes at indgå i ungdomssanktionens forandringsteori.

Forandringsteorien er opstillet af Rambøll på baggrund af dokumentstudier og er efterfølgende blevet kvalificeret i eksplorative interviews med interessenter i form af medlemmerne af følgegruppen for nærværende evaluering. På grundlag af interviewene er antagelserne om sammenhængen mellem implementering, indsats, resultater og effekt – samt de programinterne og programeksterne drivkræfter og barrierer af ungdomssanktionen således blevet understøttet. I det følgende præsenteres i) en afgrænsning af det problem, som ungdomssanktionen og de skærpede regler er et svar på, ii) en afgrænsning af målgruppen for indsatsen samt iii) en beskrivelse af de ønskede resultater og virkninger af ungdomssanktionen og de skærpede regler.

1.2 Metodisk grundlag

Evalueringen af lovændringerne i ungdomssanktionen er baseret på tre datakilder: Journalanalyse af ungdomssanktionssager, registeranalyser og en spørgeskemaundersøgelse blandt koordinatorene.

For at udføre journalanalysen har Rambøll på baggrund af oplysninger fra Justitsministeriets Forskningskontors oversigt over unge, som i perioden 01.01.2009 til 31.12.2010 har været idømt en ungdomssanktion, kontaktet de kommunale myndigheder, som har tilsynsforpligtelsen for disse unge. Rambøll har anmodet kommunerne om at få adgang til de fulde journaler på de dømte unge, herunder både § 50-undersøgelser, indstillinger og handleplaner. I perioden er i alt 163 unge blevet idømt en ungdomssanktion, hvoraf Rambøll har haft adgang til journalerne i 133 sager. Journalanalysen dækker således 82 pct. af de unge, der er idømt ungdomssanktionen i den fastlagte periode. Alle journaler er herefter kodet i henhold til et fast kodeark, som beskriver målgruppen (dvs. de unges personlige, sociale og familiemæssige baggrund), forløbet (indhold og varighed af de enkelte faser) og implementering af lovændringerne (brug af koordinator, netværksmøder og handleplan med fokus på uddannelse og beskæftigelse).

På baggrund af CPR-oplysninger fra Justitsministeriets Forskningskontor på undersøgelsespopulationen er der etableret en forskningsdatabase hos Danmarks Statistik. Der er i databasen dannet to udtrækspopulationer: En population med de unge, deres biologiske forældre, halv- og helsøskende og sociale søskende² og en population med de unge og deres biologiske forældre. Der har i forbindelse hermed været udtrukket data fra følgende registre:

- Kriminalstatistikken
- Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik
- Uddannelsesstatistikregistret
- Børn og unge (Forløbsregister)

Endelig har Rambøll kontaktet kommunerne for at indhente kontaktoplysninger på de unges koordinatorene³, med henblik på at udsende et spørgeskema til koordinatorene. Rambøll modtog oplysninger på koordinatorene for i alt 92 unge. Antallet af unge, som de enkelte koordinatorene har haft ansvar for, varierer fra 1 til 7, så for de 92 unge var der i alt 74 koordinatorene. Spørgeskemaundersøgelsen har derfor bestået af et stamskema, som koordinatorene skulle besvare én gang og et ungeskema, som koordinatoren har skullet besvare for hver af de unge. Spørgeskemaet til

² De sociale søskende er defineret som søskende, som populationen af unge bor sammen med, hvor der er udtrukket oplysninger på hjemmeboende børn med samme adresse som de unge. Der vil for nogle af søskende være sammenfald med de biologiske søskende, ligesom nogle af de unge i undersøgelsespopulationen kan være sociale søskende til andre i undersøgelsespopulationen.

³ Det har her ikke været muligt at få udleveret kontaktoplysninger på alle koordinatorene, enten fordi koordinatorene har været sygemeldte eller på barsel; at kommunerne ikke har kontaktoplysninger, fordi de ikke længere anvender pågældende koordinator, eller fordi der i nogle sager ikke været tilknyttet koordinatorene. Endelig har det efterfølgende vist sig, at nogle af kontaktoplysningerne på koordinatorene ikke har været korrekte.

koordinatorerne blev udsendt i november-december 2011. 55 koordinators ud af 74 har gennemført stamskemaet. For ungeskemaet er der gennemført besvarelser for i alt 83 unge af de 92 unge, hvor der forelå oplysninger på koordinatoren. Ud af de 163 unge, der blev idømt ungdomssanktionen i 2009-10, foreligger der således koordinatorbesvarelser for 51 pct.

Der er endvidere blevet gennemført otte case-studier med den unge som analytisk enhed. Case-udvælgelsen var baseret på en contrasting-case logik, hvor cases blev udvalgt pba. variation i implementeringen af lovændringerne.

Datagrundlaget og evalueringsdesignet er nærmere beskrevet i bilag 1.

1.3 Læsevejledning

Kapitel 2 indeholder konklusionerne af rapporten, samt anbefalinger.

Kapitel 3 indeholder en kort beskrivelse af ungdomssanktionen som program samt formålet og indholdet i lovændringerne, som udgør rammen for evalueringen af ungdomssanktionen.

Kapitel 4 indeholder en beskrivelse af de unge, som er idømt ungdomssanktionen i perioden 1 januar 2009 til 31. december 2010, som er de unge, hvis forløb i ungdomssanktionen der er genstand for evalueringen.

Kapitel 5 indeholder en beskrivelse og analyse af ungdomssanktionens forløb for de unge, der indgår i evalueringen. Her er der fokus på de unges forløb gennem ungdomssanktionen, herunder rammer og indhold i de tre faser.

Kapitel 6 indeholder en beskrivelse og analyse af implementeringen af lovændringerne i forløbet, herunder anvendelsen af koordinators, netværksmøder og handleplaner med fokus på uddannelse og beskæftigelse.

Kapitel 7 indeholder en analyse af effekten af styrkelsen af ungdomssanktionen, herunder sammenhæng mellem implementeringen af lovændringerne og udbyttet af ungdomssanktionen.

2. KONKLUSION

Evalueringen viser, at der for størstedelen af de unge gennem ungdomssanktionen har været iværksat uddannelses- og beskæftigelsestilbud undervejs i ungdomssanktionen. Således viser evalueringen:

- At 44 pct. af de unge har et skoletilbud i fase 1
- At 88 pct. af de unge har et skoletilbud i fase 2
- At 42 pct. af de unge har et beskæftigelsestilbud i fase 2
- At 80 pct. af de unge har et skoletilbud i fase 3
- At 38 pct. af de unge har et beskæftigelsestilbud i fase 3

Således ses det, at flere af de unge i fase 2 og 3 *both* har et skoletilbud *and* et beskæftigelsestilbud.

Der er dog også en del unge, hvor uddannelses- og beskæftigelsesmæssige forhold er uoplyste i journalerne. Således mangler der i fase 1 oplysninger om uddannelse i 40 pct. af sagerne; i fase 2 mangler der blot oplysninger om uddannelse i 2 pct. af sagerne og om beskæftigelse i 19 pct. af sagerne, mens der i fase 3 mangler oplysninger om uddannelse og beskæftigelse i omkring 20 pct. af sagerne. Dette betyder dog også, at andelen af unge med uddannelses- og beskæftigelsestilbud reelt kan være højere end angivet ovenfor. Det er dog i sig selv interessant, at disse forhold er uoplyste i journalerne, idet handleplaner med mål og plan for uddannelse og beskæftigelse netop er et af fokuspunkterne i lovændringerne.

Samlet set indikerer evalueringen således, at der i de forskellige faser iværksættes relevante skole- eller beskæftigelsestilbud med afsæt i den enkelte unges motivation og forudsætninger. Set i lyset af at der er tale om en målgruppe med multiple belastninger og en stærk negativ påvirkning i nærmiljøet, må det dog også forventes, at styrkelsen af de unges kompetencer for nogles vedkommende starter på et basalt niveau, og at styrkelsen af de uddannelsesmæssige og arbejdsmarkedsrelaterede kompetencer ikke kan ses uafhængigt af den sociale indsats, hvor der også skal arbejdes med de unges relation til nærmiljøet og deres håndtering af negative påvirkninger i nærmiljøet.

Samlet set tegner evalueringen et billede af, at lovændringerne i form af tilknytning af fast koordinator, handleplan med fokus på uddannelse og beskæftigelse samt netværksmøder har en positiv virkning i forhold til de dømte unges uddannelses- og beskæftigelsessituation, og at lovændringerne dermed reelt bidrager til en styrkelse af ungdomssanktionen. Således er der større sandsynlighed for, at de dømte unge er i uddannelse eller beskæftigelse ved ungdomssanktionens afslutning, såfremt følgende betingelser er opfyldt:

- At der har været en tæt (daglig eller ugentlig) kontakt mellem den unge og koordinatoren
- At handleplanen fra ungdomssanktionens opstart har fokus på uddannelse og beskæftigelse
- At der løbende gennem de tre faser er opfølgning på handleplanens målsætninger
- At den unge undervejs i forløbet deltager i skole- og beskæftigelsestilbud.

Evalueringen tegner et billede af, at koordinatorens rolle som den unges kontaktperson som udgangspunkt har den største betydning for effekten, men dette skal dog også ses i lyset af, at koordinatorrollen er den del af lovændringerne, der umiddelbart er stærkest implementeret.

Således viser evalueringen, at koordinatorens kontakt til den unge er højest prioriteret i forhold til de øvrige koordinatoropgaver, og størstedelen af koordinatorene har en tæt personlig dialog med de unge i form af ugentlige møder og løbende telefonisk kontakt. Evalueringen tegner dog også et billede af, at denne rolle endnu ikke er fuldt ud implementeret, idet der er en gruppe af unge, der ikke får tilknyttet en koordinator fra starten af forløbet, og samtidig ses, at koordinatorrollen i flere sager varetages af sagsbehandleren, som også agerer som myndighed i sagen. Og endelig ses, at lovændringerne ikke er fuldt ud implementeret i forhold til, at koordinatoren skal have særligt fokus på den unge i fase 3.

Evalueringen tegner ligeledes et billede af, at lovændringerne i forhold til koordinatorens mere systemorienterede opgaver i relation til netværksmøder og handleplaner endnu ikke er fuldt ud implementeret. Der ses her en tendens til, at der særligt i den første fase af ungdomssanktionen kan være behov for yderligere fokus på at bruge handleplanen som et arbejdsredskab i forhold til at sikre fokus på uddannelse og beskæftigelse, upåagtet at der er andre forhold, der skal arbejdes med, før der mere eksplicit kommer fokus på uddannelse og beskæftigelse. I forlængelse heraf viser evalueringen, at arbejdsdelingen mellem sagsbehandler og koordinator fortsat er uklar i mange forløb, særligt i kommuner med begrænsede erfaringer med ungdomssanktionen, og at der derfor er stor forskel på, hvordan opgaverne og ansvaret er fordelt indbyrdes. Evalueringen indikerer, at samarbejdet er mest velfungerende, når der er klare retningslinjer for roller og opgavefordeling, og hvor det er klart, at koordinatoren primært er den unges kontaktperson, og at myndighedsansvaret ligger hos sagsbehandleren.

2.1 anbefalinger

Evalueringen tegner samlet set et billede af, at lovændringerne vedr. styrkelse af ungdomssanktionen har en positiv virkning i forhold til at sikre fokus på uddannelse og beskæftigelse undervejs i forløbet. Dette indikerer, at programteorien bag loven er holdbar. Evalueringen tegner dog også et billede af, at lovændringerne endnu ikke er fuldt ud implementeret i forløbene, og at implementeringen af lovændringerne derfor kan styrkes. Evalueringens fund vedr. implementering og anvendelse af reglerne peger på følgende centrale anbefalinger.

Det anbefales, at der på nationalt og/eller kommunalt niveau iværksættes følgende tiltag til at understøtte implementeringen og anvendelsen af lovændringerne.

Fund	Anbefalinger
At lovændringerne fortsat ikke er fuldt ud implementeret	Det anbefales, at den nationale formidling i fx uddannelsesaktiviteter suppleres med viden om lovændringernes betydning for de unges udbytte.
At der er større efterlevelse af lovændringerne hos koordinatører, der har deltaget på kurser mm.	Det anbefales, at dette tydeliggøres overfor kommunerne, således at der kommer mere fokus på at anvende koordinatører, som har gennemgået kursusforløbet. Evt. med en egentlig godkendelse.
At der er uklarhed over rolle og ansvarsfordeling mellem sagsbehandler og koordinator	Det anbefales, at den nationale formidling suppleres med kommunale rammer og retningslinjer for koordinatorens rolle og opgaver
At der er fortsat en del sager, hvor uddannelse og beskæftigelse ikke fremgår af handleplanerne	Det anbefales, at der udarbejdes kommunale retningslinjer, som indskærper ansvaret og rollefordelingen om udarbejdelse og opfølgning på handleplaner
At der er begrænset brug af de stående rådgivningstilbud, herunder særligt Socialstyrelsens rådgivning	Det anbefales, at mulighederne for at få rådgivning hos Socialstyrelsens formidles til kommunerne med henblik på at understøtte en større grad af anvendelse af reglerne.

3. OM UNGDOMSSANKTIONEN

3.1 Formålet med skærpelsen af ungdomssanktionen

Baggrunden for indførelsen af ungdomssanktionen var et ønske om at styrke indsatsen over for børn og unge, der begår alvorlig, personfarlig kriminalitet, hvor der blev sat spørgsmålstegn ved, om den eksisterende indsats var tilstrækkelig.

I rapport fra 2001 fra Ekspertgruppen om ungdomskriminalitet peges på, at de eksisterende indgrebsmuligheder i de fleste tilfælde er tilstrækkelige, forudsat at mulighederne udnyttes fuldt ud. Endvidere peges der dog også på, at "det selv med en fuld udnyttelse af de eksisterende indgrebsmuligheder ikke i alle tilfælde vil være muligt i tilstrækkeligt omfang at imødekomme behovet for at kunne gennemføre en fastholdelse, der på samme tid både kan tilgodese beskyttelseshensynet og hensynet til muligheden for at iværksætte og gennemføre en behandling, der på længere sigt kan være egnet til at resocialisere den unge".⁴ I forlængelse heraf blev ungdomssanktionen indført med virkning fra 2001.

I de efterfølgende undersøgelser af ungdomssanktionen peges på, at den socialpædagogiske indsats ikke altid tilgodeser den enkelte unges behov for støtte og behandling, og at dette bl.a. skyldes, at der ikke etableres et sammenhængende forløb på tværs af de tre faser. Årsagerne skal bl.a. findes i en usystematisk eller mangelfuld anvendelse af handleplaner, manglende kommunal koordination, samt at personalet på de forskellige institutioner ikke har en fælles behandlingstilgang. Dette er baggrunden for lovændringerne, som er genstanden for evalueringen.

3.2 Ungdomssanktionens målgruppe

Målgruppen er unge på mellem 15 og 18 år, der har begået alvorlig kriminalitet, og som samtidig har et massivt socialpædagogisk behandlingsbehov. Det er alderen på gerningstidspunktet, der er afgørende for muligheden for at anvende ungdomssanktionen. Afvikling af ungdomssanktionen kan strække sig ud over det fyldte 18. år, og givet ungdomssanktionens længde vil dette ofte være tilfældet.

Målgruppen er unge med markante tilpasningsproblemer, som har vanskeligt ved at etablere og indgå i almindelige sociale relationer og sammenhænge. Der er ofte tale om unge med uhenigtsmæssig og grænseoverskridende adfærd og reaktionsformer. Den unge skal findes egnet til ungdomssanktionen, dvs. skønnes at kunne drage nytte af socialpædagogisk behandling, og målgruppen vil derfor typisk ikke omfatte unge med psykiske lidelser, om end det vil bero på en konkret vurdering.

Ungdomssanktion anvendes kun ved grovere, personfarlig kriminalitet, anden alvorlig kriminalitet eller mere omfattende berigelseskriminalitet, brugstyveri eller hærværk. Forbrydelser, der almindeligvis falder uden for kriminalitetskriteriet, vil eksempelvis være mindre alvorlige tyverier, narkotikaforbrydelser og afgivelse af falsk vidneforklaring.

Ungdomssanktionen er et alternativ til ubetinget fængselsstraf fra 30 dage op til 1 år. Det er dog ikke udelukket at anvende sanktionen over for unge, der står til en lidt længere ubetinget fængselsstraf, fx på 1 år og 6 måneder, hvis ungdomssanktionen anses for mere formålstjenlig end almindelig ubetinget fængselsstraf.

Det er ikke en betingelse for at idømme sanktionen, at den unge (eller forældremyndighedsindehaveren) giver samtykke, men det er en forudsætning, at den unge efter en individuel vurdering ikke findes uegnet til behandling.

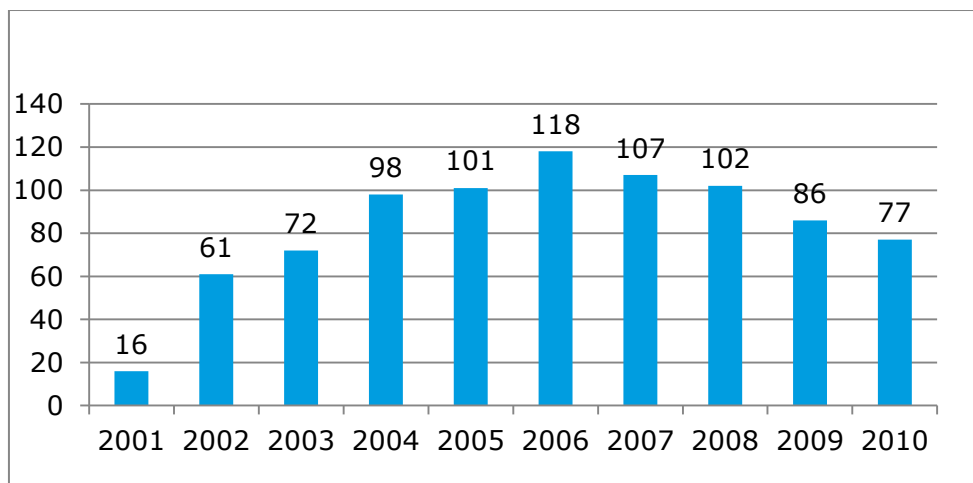
Siden 1. juli 2001, hvor muligheden for at idømme unge en ungdomssanktion trådte i kraft, og indtil 31. dec. 2010 har 838 unge fået dommen. Som det fremgår af nedenstående figur toppede brugen af ungdomssanktionen i 2006.

---

⁴ Rapport om ungdomskriminalitet, Ekspertgruppen om ungdomskriminalitet, 2001.

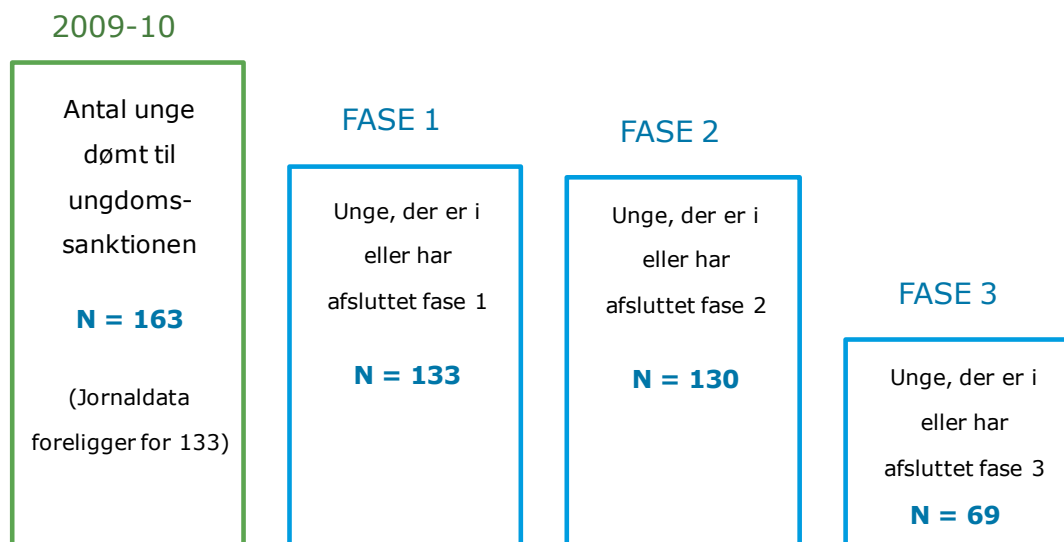
Figur 3-1: Antal unge idømt ungdomssanktionen fra 2001-10

Kilde: Justitsministeriets forskningskontor

I 2010 blev i alt 77 unge dømt til ungdomssanktionen, og i 2009 blev 86 unge dømt. De 163 sager fra disse to år danner udgangspunkt for nærværende undersøgelse. Rambøll har haft adgang til journalerne i 133 sager, og journalanalysen dækker således 82 pct. af de unge, der er idømt ungdomssanktionen i den fastlagte periode. Eftersom ungdomssanktionen dækker over et to-årigt forløb, var det kun en mindre del af de unge, der havde gennemført deres ungdomssanktion, da Rambøll indhentede journaldata fra landets kommuner henover sommeren 2011. I nedenstående figur ses et overblik over, hvor mange unge der på dataindsamlingstidspunktet var eller havde været i hhv. fase 1, 2 og 3 i ungdomssanktionen.

Figur 3-2: Overblik over antal unge i hhv. fase 1, 2 og 3 på dataindsamlingstidspunktet

Kilde: Journalanalyse

3.3 Ungdomssanktionens indhold og struktur

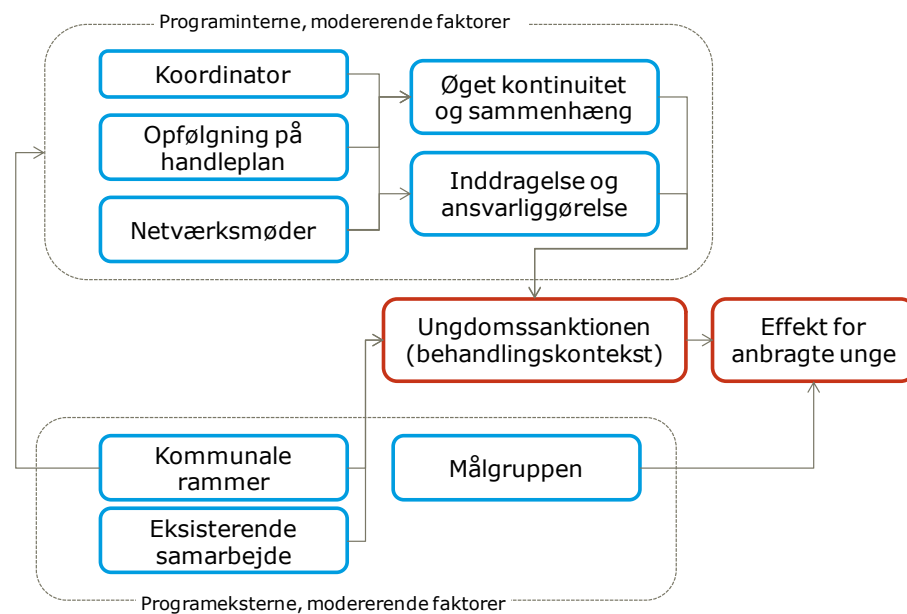
Ungdomssanktionen som et samlet program indeholde to overordnede spor, som kan opstilles i form af kausale antagelser om sammenhænge mellem aktiviteter og effekter. For det første kan der identificeres et spor, som handler om fastholdelse og sanktion, hvor antagelsen er, at dette kan føre dels til umiddelbar standsning af kriminalitet gennem fjernelsen fra u hensigtsmæssige miljøer, dels til motivation for behandling. For det andet kan der identificeres et spor, der handler om struktureret, socialpædagogiske behandling, hvor antagelsen er, at dette kan føre til en styr-

kelse af de unges ansvarlighed og af deres personlige, faglige og sociale kompetencer. Samme bidrager de to spor i sidste ende til resocialisering og forebyggelse af recidiv.

De lovændringer, som indgår i styrkelsen af ungdomssanktionen i form af i) handleplan med fokus på uddannelse og beskæftigelse, ii) netværksmøder samt iii) koordinator med relations- og systemfunktioner, indføres med det formål at aktivere eller styrke de grundlæggende mekanismer i ungdomssanktionen som samlet program.

Nedenstående figur er en grafisk illustration af den grundlæggende programlogik bag lovændringerne, nemlig at lovændringerne indgår som *programinterne modererende faktorer* eller *drivkræfter* i forhold til den overordnede programteori bag ungdomssanktionen.

Figur 3-3: Lovændringens programlogik

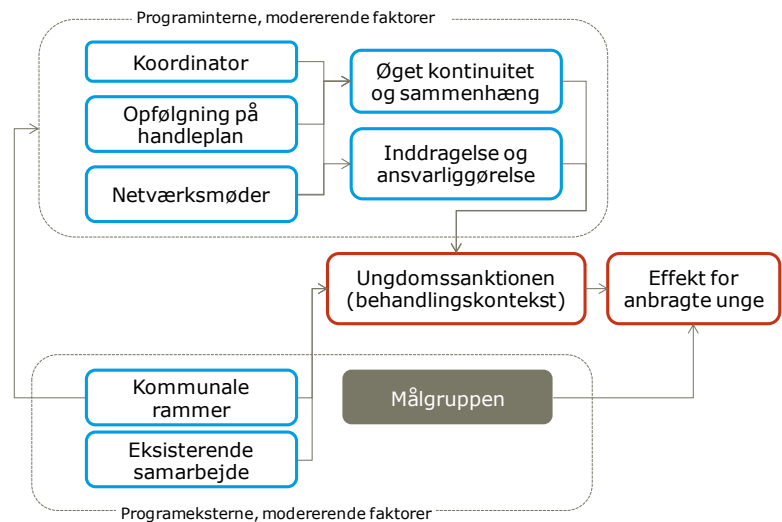

Vores grundlæggende antagelse i evalueringen er således, at en høj implementering af lovændringerne i de enkelte forløb må formodes at styrke det samlede forløb i ungdomssanktionen, fordi de understøtter en fælles retning i de forskellige spor og mekanismer i ungdomssanktionen. Omvendt må en lav implementering formodes at svække det samlede forløb, fordi det giver en lavere grad af koordinering af retning og indsats. I bilag 1 findes en oversigt over de hypoteser de interne drivkræfter, som er udledt af forandringsteorien, og som udgør grundlaget for strukturering af evalueringen.

4. HVEM DØMMES TIL UNGDOMSSANKTION

Som en del af evalueringen er der indsamlet data, der kan bidrage til en karakteristik af de unge, der idømmes en ungdomssanktion.

I denne karakteristik indgår dels en vurdering af, om de dømte unge falder inden for målgruppen for ungdomssanktionen (i nærværende afsnit), dels en analyse af progameksterne modererende faktorer, hvor der er særligt fokus på, hvordan den unges familiemæssige baggrund påvirker udbyttet af ungdomssanktionen (kapitel 6).

4.1 De dømte unge

Evalueringen viser, at størstedelen af de unge, der idømmes en ungdomssanktion, er drenge, og pigerne udgør således kun 10 pct. af den samlede gruppe af unge, der i perioden den 1. januar 2009 til den 31. december 2010 er idømt en ungdomssanktion. Denne fordeling ses også i den redegørelse om de første 148 forløb, som er udarbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor Forskningskontor i 2006, og der er således tilsyneladende ikke sket en udvikling i kønsfordelingen.

Evalueringen tegner ligeledes et billede af, at omtrent halvdelen af de unge idømmes ungdomssanktionen som 16-årige, mens den anden halvdel er ligeligt fordelt mellem 15-årige og 17-årige, om end der dog blandt pigerne er flere 15-årige end 17-årige (jf. Tabel 4-1).

Tabel 4-1: De anbragte unges alder ved sigtelse

	Dreng		Pige		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
15 år	32	28 %	6	40 %	38	29 %
16 år	57	49 %	7	47 %	64	49 %
17 år	26	22 %	2	13 %	28	21 %
18 år	1	1 %	-	0 %	1	1 %
I alt	116	100 %	15	100 %	131	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=133

Ser man på de unges uddannelsesmæssige status ved tidspunktet for den sigtelse, der fører til dom til ungdomssanktionen, viser registerdata, at 16 pct. af de unge har en adgangsgivende eksamen, mens status er uoplyst for 19 pct. (jf. Tabel 4-2). I lyset af at 78 pct. af de unge er 15-16 år, må det formodes, at en stor del stadig går i folkeskolen og derfor endnu ikke har en alder, hvor de burde have en adgangsgivende eksamen.

Tabel 4-2: Andel af anbragte unge med adgangsgivende eksamen ved sigtelse

	Dreng		Pige		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	18	15 %	3	19 %	21	16 %
Nej	78	66 %	10	63 %	88	66 %
Uoplyst	22	18 %	3	19 %	25	19 %
I alt	118	100 %	16	100 %	133	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=133

Af Tabel 4-3 fremgår det, at 59 pct. af de unge var hjemmeboende umiddelbart op til sigtelsen, men også at en stor del af de unge var anbragt på institution umiddelbart op til sigtelsen, idet 30 pct. har bopæl på en åben institution eller et opholdssted ved sigtelsestidspunktet.

Tabel 4-3: De unges bopæl ved sigtelsen

	Antal	Procent
Hjemmeboende	79	59 %
Lejet værelse	2	2 %
Familiepleje	1	1 %
Bor hos venner	1	1 %
Sikret institution	1	1 %
Åben institution/opholdssted	40	30 %
Støttebolig/bofællesskab	1	1 %
Andet	3	2 %
Uoplyst	5	4 %
I alt	133	100 %

Kilde: Journalanalyse (n=133)

At 32 pct. ved sigtelsen har bopæl på en åben institution, et opholdssted, en sikret institution eller i en støttebolig indikerer, at der er tale om unge med forskellige problemkarakteristikker forud for dom til ungdomssanktionen.

4.2 De unges problembelastning

Af registeranalysen fremgår det, at 45 pct. af de unge har modtaget forskellige former for forebyggende foranstaltninger i henhold til Servicelovens § 52. Ser man på den senest iværksatte foranstaltning, fremgår det, at fast kontaktperson er den hyppigst anvendte foranstaltning, og det er da også generelt en af de mest anvendte forebyggende foranstaltninger (jf. Tabel 4-4). Samtidig viser registeranalysen, at i alt 41 pct. af de dømte unge har været anbragt uden for hjemmet, som seneste iværksatte foranstaltning forud for ungdomssanktionen, og at 8 pct. har været anbragt uden samtykke fra forældrene.

Tabel 4-4: Seneste foranstaltninger forud for sigtelsen

	Antal	Procent
Fast kontaktperson	36	27 %
Personlig rådgiver	3	2 %
Aflastning	21	16 %
Anbringelse uden samtykke	11	8 %
Anbringelse med samtykke	44	33 %
Foreløbig anbringelse	0	0 %
Uoplyst foranstaltningstype	5	4 %
Ingen foranstaltning	13	10 %
I alt	133	100 %

Kilde: BU (Børne- og ungeregisteret), 2008 (n=133)

Ser man på det samlede antal iværksatte foranstaltninger, som gruppen af unge har modtaget over tid, ses, at flere af de unge også tidligere har haft andre foranstaltninger. Således har der været iværksat i alt 66 forløb med fast kontaktperson, 36 aflastningsforløb, 14 anbringelser uden samtykke og 93 anbringelser med samtykke i forhold til den samlede gruppe af unge, og ungdomssanktionen er dermed blot det seneste led i række af foranstaltninger.

I casestudierne tegnes et lignende billede, hvor der i flere af de kaotiske sager er tale om unge, som i en lang årrække har været kendt af kommunerne, og hvor der har været forudgående foranstaltninger og anbringelser – og sammenbrud i anbringelser. Blandt nogle af de unge er der ta-

le om omsorgssvigtede unge, som begynder at udvise uhensigtsmæssig adfærd og pludselig står med en sigtelse, mens der for andre er tale om unge, som i en længere årrække har begået forskellige former for kriminelle handlinger.

Endelig er det gennem journalanalysen undersøgt, i hvilket omfang de dømte unge har alvorlige psykiske problemer ved tidspunktet for dom til ungdomssanktionen. Journalanalysen viser her, at halvdelen af de dømte unge har været udredt med psykiske problemer forud for dommen til ungdomssanktionen, og at 15 pct. af alle de unge har en ADHD-diagnose, mens 17 pct. har diagnosticerede adfærds- og følelsesforstyrrelser (jf. Tabel 4-5 og Tabel 8-2 i bilag).

Tabel 4-5: Psykiske problemer med udredning før idømmelse af ungdomssanktion

	Antal	Procent
Ja	71	53 %
Nej	54	40 %
Uoplyst	8	7 %
I alt	133	100 %

Kilde: Journalanalyse (n= 133)

Journalanalysen viser også, at det kun er halvdelen af de unge med klinisk udredte psykiske problemer, der har været i behandling for de psykiske problemer forud for dommen til ungdomssanktionen. Således har blot 24 pct. af de unge modtaget behandling for psykiske problemer forud for ungdomssanktionen (jf. Tabel 4-6).

Tabel 4-6: Psykiske problemer med behandling iværksat før idømmelse af ungdomssanktion

	Antal	Procent
Ja	32	24 %
Nej	88	66 %
Uoplyst	13	10 %
I alt	133	100 %

Kilde: Journalanalyse, (n = 133)

Interviewene med sagsbehandlere i de otte casestudier bekræfter, at der for flere af de unge er tale om behandlingsbehov, og flere af de unge har været anbragt som led i en udredning eller behandling. Her peges dog også på, at der for nogle af de unge har været iværksat forebyggende foranstaltninger, som fx kontaktperson i relation til lettere problemer, men hvor man som del af ungdomssanktionen har fået udredt den unge og fundet ud af, at den unge har haft sværere psykiske problemer end antaget. Nogle sagsbehandlere har i interviewene peget på, at nogle af de unge med psykiske problemer er dømt til ungdomssanktionen, til trods for at sagsbehandlerne har frarådet det. Og andre sagsbehandlere påpeger, at de, efter de unge som en del af ungdomssanktionen er blevet udredt med psykiske problemer, har overvejet, om ungdomssanktionen er det rette tilbud.

Endelig tegner journalanalysen et billede af, at en betydelig del af de dømte unge har misbrugsproblemer, idet i alt 46 pct. af de unge ifølge journalerne har et eller flere misbrug. En tredjedel af de dømte unge (35 pct.) har et hashmisbrug, mens de øvrige fordeler sig på alkohol-, medicin- og blandingsmisbrug.

Tabel 4-7: Misbrug hos den unge

Type misbrug	Antal	Procent
Alkoholmisbrug	4	3 %
Hashmisbrug	46	35 %
Blandingsmisbrug	6	5 %
Medicinmisbrug	4	3 %
Intet misbrug	30	23 %
Uoplyst	43	32 %

I alt	133	100 %
-------	-----	-------

Kilde: Journalanalyse (n = 133)

Samlet set tegner evalueringen et billede af, at der er tale om unge med komplekse problematikker med samspil af psykiske problemer, diagnose og misbrug, og der er derfor også ofte tale om unge med en længere foranstaltningshistorik. Det betyder også, at der er tegn på, at der er unge idømt ungdomssanktionen, som ikke umiddelbart falder ind under målgruppen, da unge med psykiske problemer kun kan indstilles efter en konkret vurdering af egnethed.

Ser man afslutningsvis på de unges historik i forhold til kriminalitet, tegner der sig et billede af, at det er et mindre antal af de unge, hvor den sigtelse, der fører til dom til ungdomssanktionen, er den første sigtelse, idet der ikke forud herfor er registreret sigtelser hos den unge. Dette er således tilfældet for 13 pct. af de unge. På den anden side viser registeranalysen dog også, at der er en mindre gruppe af de unge, der har en række kriminelle forhold bag sig forud for dommen til ungdomssanktionen. Således har 47 pct. af de unge mere end fem sigtelser bag sig forud for sigtelsen, der fører til dom til ungdomssanktionen, og tilsvarende har 16 pct. af de unge mere end fem fængslinger bag sig (herunder varetægtsfængslinger).

Tabel 4-8: De unges tidligere afgørelse

Antal hændelser	Sigtelser		Afgørelser		Fængslinger	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	17	13 %	37	28 %	32	24 %
1	8	6 %	28	21 %	21	16 %
2	11	8 %	29	22 %	11	8 %
3	12	9 %	20	15 %	22	17 %
4	14	11 %	8	6 %	13	10 %
5	8	6 %	3	2 %	8	6 %
6-10	36	27 %	8	6 %	21	16 %
11-20	17	13 %	0	0 %	5	4 %
21-30	5	3 %	0	0 %	0	0 %
31-50	4	3 %	0	0 %	0	0 %
over 50	1	1 %	0	0 %	0	0 %
I alt	133	100 %	133	100 %	133	100 %

Kilde: Kriminalstatistik, (perioden 1980-2009)

Samtidig tegner der sig et billede af, at en større del af målgruppen tidligere har været sigtet, uden at det har ført til afgørelse, idet andelen af unge uden afgørelser (28 pct.) er større end andelen af unge uden sigtelser (13 pct.). Ses der på hvad udfaldet af afgørelserne har været, har der ud af de i alt 279 afgørelser for 96 unge kun været 2 tilfælde af frifindelse. Se endvidere tabel Tabel 8-3 i bilag for fordelingen af afgørelsestyper.

4.3 De dømte unges familiemæssige baggrund

Som nævnt i indledningen til afsnittet udgør de unges familiemæssige baggrund en del af målgruppebeskrivelsen, da der kan forventes en sammenhæng mellem dels familiebaggrund og unges problemadfærd, dels familiebaggrund og udbytte af ungdomssanktionen.

Af Tabel 4-9 fremgår det, at de dømte unge kommer fra forholdsvis uddannelsessvage familier, hvor blot 17 pct. af mødre og 14 pct. af fædre har almen gymnasiale uddannelser eller videregående uddannelser som højeste, gennemførte uddannelser, mens hhv. 48 pct. af mødre og 51 pct. af fædre har grundskolen som højeste, gennemførte uddannelse.⁵

⁵ De biologiske forældre samt hel- og halvsøskende udtrækkes fra fertilitetsdatabasen.

Tabel 4-9: Højeste gennemførte uddannelse hos forældre

	Moderen		Faderen	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Grundskole	67	48 %	61	51 %
Erhvervsfaglige praktik- og hovedforløb	48	35 %	42	35 %
Almengymnasiale uddannelser	10	7 %	6	5 %
Korte videregående uddannelser	4	3 %	4	3 %
Mellemlange videregående uddannelser	6	4 %	6	5 %
Lange videregående uddannelser	4	3 %	1	1 %

Kilde: Uddannelsesregisteret, 1. jan. 2010

Set i lyset af eksisterende viden om sammenhængen mellem forældrenes uddannelsesniveau og unges skolegang og uddannelse kan ovenstående indikere, at de unge har vanskelige forudsætninger i forhold til skolegang og uddannelse.⁶

Ser man dernæst på risikoadfærd hos forældrene, fremgår det, at flere af de unge kommer fra hjem med misbrug hos forældrene. Således har 16 pct. af mødre og 15 pct. af fædre et misbrug, hvor der for størstedelens vedkommende er tale om alkoholmisbrug. For en væsentlig del af forældrene (33 pct. af fædre og 18 pct. af mødre) har det dog ikke været tilgængelige oplysninger om hvorvidt de har et misbrug.

Tabel 4-10: Misbrug hos forældrene

	Moderen		Faderen	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Alkoholmisbrug	13	10 %	11	8 %
Hashmisbrug	1	1 %	0	0 %
Stofmisbrug	2	2 %	4	3 %
Blandingsmisbrug	3	2 %	5	4 %
Medicinmisbrug	1	1 %	0	0 %
Intet misbrug	89	66 %	69	51 %
Uoplyst	24	18 %	44	33 %
I alt	133	100 %	133	100 %

Kilde: Journalanalyse (n=133)

Endelig viser registeranalysen, at de unge kommer fra hjem, hvor de i forskellig omfang har stiftet bekendtskab med kriminalitet. Af nedenstående tabel fremgår det således, at 71 pct. af fædre har minimum én og 39 pct. af fædre mere end seks sigtelser bag sig. Tabellen viser ligeledes, at 38 pct. af fædre mindst en gang og 16 pct. mere end fem gange har været fængslet.

Tabel 4-11: Sigtelser, afgørelse og fængslinger, fædre

Antal hændelser	Sigtelser		Afgørelser		Fængslinger	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent

⁶ Se bl.a. C.P. Nielsen: "Sammenhænge mellem elevernes læsefærdigheder, deres hjemmebaggrund og skoleforløb 2010 i: Egelund, N. (red.): *PISA 2009 – Danske unge i en international sammenligning Bind 1 – Resultatrapport*. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet, 2010. og Egelund, N. og Eidesgaard, F: "The influence from individual social background and school social background in the Nordic countries" i: Matti, T. (eds): *Northern Lights on PISA 2006. Differences and similarities in the Nordic Countries*, Nordisk Ministerråd, 2009

0	38	29 %	34	26 %	82	62 %
1	9	7 %	15	11 %	15	11 %
2	13	10 %	12	9 %	8	6 %
3	15	11 %	17	13 %	4	3 %
4	7	5 %	8	6 %	1	1 %
5	13	10 %	8	6 %	2	2 %
6-10	15	11 %	16	12 %	10	8 %
11-20	10	8 %	11	8 %	3	2 %
21-30	3	2 %	8	6 %	2	2 %
31-50	1	1 %	34	26 %	3	2 %
over 50	9	7 %	0	0 %	3	2 %
I alt	133	100 %	133	100 %	133	100 %

Kilde: Kriminalstatistik, (perioden 1980-2009) (n=133)

Blandt mødre tegner sig et lignende, om end mindre udtalt mønster. Her har 38 pct. af mødre mindst én sigtelse, men størstedelen af disse har blot en enkelt sigtelse, og blot 4 pct. af mødre har mere end fem sigtelser. Tilsvarende fremgår det, at 11 pct. af mødre mindst en gang har været fængslet, men blot 4 pct. har været fængslet mere end en gang.

Tablet 4-12: Sigtelser, afgørelse og fængslinger, mødre

Antal hændelser	Sigtelser		Afgørelser		Fængslinger	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	82	62 %	80	60 %	118	89 %
1	24	18 %	24	18 %	9	7 %
2	8	6 %	15	11 %	4	3 %
3	5	4 %	4	3 %	0	0 %
4	5	4 %	4	3 %	0	0 %
5	5	4 %	3	2 %	0	0 %
6-10	1	1 %	1	1 %	1	1 %
11-20	1	1 %	2	2 %	0	0 %
21-30	2	2 %	0	0 %	0	0 %
31-50	0	0 %	0	0 %	0	0 %
over 50	0	0 %	0	0 %	0	0 %
I alt	133	100 %	133	100 %	133	100 %

Kilde: Kriminalstatistik, (perioden 1980-2009) (n=133)

Der er i forbindelse med evalueringen desuden indhentet registerbaserede oplysninger om kriminalitet blandt biologiske søskende (herunder halvsøskende) og sociale søskende, dvs. personer, hvor der ikke er tale om fælles forældre, men hvor personerne har været sammenbragte og samboende i kortere eller længere tid som følge af samlevende forældre. Denne analyse tegner et billede af, at en stor del af de unge har relativt kaotiske familieforhold med flere biologiske og sociale søskende. Analysen viser også, at der er sociale søskende-relationer på tværs af populationen, både ved at de dømte unge optræder som sociale søskende for hinanden, og ved at de dømte unge har fælles sociale søskende.⁷

Det er særligt interessant, fordi der blandt de sociale søskende er en markant hyppighed af sigtelser, afgørelser og fængslinger, ligesom det ses hos de unges forældre. Således har både de biologiske og sociale søskende i gennemsnit fire sigtelser og en afgørelse bag sig, og tilsvarende har de biologiske søskende i gennemsnit to fængslinger, mens de sociale søskende i gennemsnit har en fængsling.

⁷ De sociale søskende udtrækkes fra befolkningsfilerne, dvs. de søskende som populationen af cases bor sammen med. Først udtrækkes adressen for populationen af cases. Dernæst findes alle de personer, der bor på adressen, og dernæst udvælges de hjemmeboende børn på adressen som sociale søskende. Der vil for nogle af søskende være sammenfald med de biologiske søskende.

Tabel 4-13: Sigtelser, afgørelser og fængslinger hos biologiske og sociale søskende, gennemsnit

	Sigtelser	Afgørelser	Fængslinger
Biologiske søskende	4	1	1
Sociale søskende	4	1	2

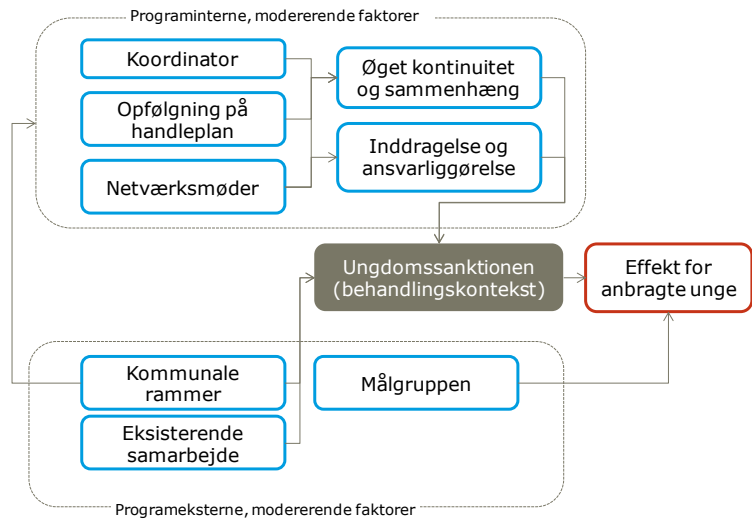
Kilde: Kriminalstatistik, (perioden 1980-2009)

Det har ikke som en del af evalueringen været muligt at foretage en egentlig social netværksanalyse, hvor det belyses, om de unge begår kriminalitet sammen med deres biologiske og sociale søskende. Dog fremgår det samlet set af målgruppebeskrivelsen, at der også i forhold til kriminaliteten er tale om unge med en tung social arv, og hvor de unge er udsat for negative normsystemer i hjemmet.

5. UNGDOMSSANKTIONENS FORLØB OG INDHOLD

I dette kapitel er der fokus på ungdomssanktionens samlede forløb og indhold, idet implementeringen og anvendelsen af lovændringerne skal ses i sammenhæng med ungdomssanktionen som samlet kontekst.

Kapitlet belyser selve forløbet af ungdomssanktionen med faktuelle oplysninger om varighed, tilbageførelser m.m., og ungdomssanktionens indhold, dvs. de behandlingsmæssige, uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige rammer og tilbud.

5.1 Ungdomssanktionens forløb

Et ungdomssanktionsforløb vil normalt strække sig over to år, hvor den unge tilbringer den første måned på en sikret afdeling (fase 1), omkring et år på et opholdssted eller åben institution, der er godkendt til US-sager (fase 2), og den resterende del af tiden i egen bolig eller hjemme hos forældrene med støtte fra koordinator og evt. kontaktpersoner fra fase 2 (fase 3). Rømmer den unge, eller er der tilfælde af ny kriminalitet undervejs i forløbet, kan den unge blive tilbageført til en tidligere fase, hvis den ny kriminalitet er af en sådan karakter, at den afgøres med bøde eller tiltalefrafald. I stedet for at tildele straf kan retten vælge at forlænge ungdomssanktionen, herunder ophold i fase 1 og 2, i op til 6 måneder⁸.

Evalueringen tegner her et billede af, at sagerne spænder over et kontinuum fra relativt eksemplariske sager med en høj grad af relationel og indholdsmæssig sammenhæng og kontinuitet til meget kaotiske forløb med høj grad af omskiftelighed. Ungdomssanktionen består som program af tre på hinanden følgende faser med en progression frem mod stadig større frihedsgrader og autonomi for den unge. Imidlertid tegner evalueringen et billede af, at de enkelte faser ikke har denne afgrænsning og progression, men at de unge gennemgår ungdomssanktionen i mere afbrudte forløb. Således viser vores analyse af journalerne, at der i 21 pct. af sagerne har været tilbageførelser fra en åben institution i fase 2 til en sikret institution/afdeling og dermed til fase 1 (jf. nedenstående tabel). Der kan i journalanalysen ikke ses tilfælde, hvor der er foretaget tilbageførelser fra fase 3 til en åben institution i fase 2. Dette kan dog skyldes flere ting. For det første har en del af de unge haft bopæl på en åben institution forud for ungdomssanktionen, hvorfor det er muligt, at en del af de unge også i fase 3 har bopæl på eller er tilknyttet en åben institution. For det andet er der som nævnt tidligere blot 69 unge, der er påbegyndt fase 3, og endelig kan der være tale om forskelle i registreringspraksis.

Tabel 5-1: Er der sket en tilbageførelse til en tidligere fase i løbet af denne fase?

	Fase 2		Fase 3	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	27	21%	0	0%
Nej	98	75%	68	99%
Uoplyst	5	4%	1	1%
I alt	130	100%	69	100%

Note: Journalanalyse, n=130; 69

Den hyppigste angivne årsag til tilbageførelser i løbet af fase 2 er rømning, der angives som årsag i halvdelen af sagerne, mens andre forklaringer er, at den unge optræder voldeligt eller ikke

⁸ Servicestyrelsen: Håndbog om Ungdomssanktionen

overholder aftaler. I casestudierne giver sagsbehandlere, medarbejdere på anbringelsessteder og koordinators udtryk for, at tilbageførelser ofte anvendes som enten en trussel om sanktion eller som en reel sanktion – enten fordi der er et socialpædagogisk behov for at kunne etablere en sanktion, eller fordi der er en retslig nødvendighed for at straffe gentagen kriminalitet eller lignende. Denne brug af tilbageførelser som sanktion virker som en udfordring for den grundlæggende antagelse i ungdomssanktionen om et sammenhængende og kontinuert forløb med en klar, tidsmæssig afgrænsning og faglig kontinuitet, og etablerer i stedet relationelle og indholdsmæssige brud, hvor der dog er bedre forudsætninger for at skabe sammenhæng og kontinuitet i forløb, hvor de unge er anbragt på samme institution i både fase 1 og fase 2 i hhv. en sikret og åben afdeling. Det kan også være fordrende for kontinuiteten i forløbet hvis den unges bopæl i fase 3 er i geografisk nærhed af den unges fase 2-anbringelsessted, da det skaber mulighed for at fortsætte i samme uddannelses- eller beskæftigelsestilbud, evt. med kontinuerlig kontakt til personale fra fase 2-anbringelsesstedet.

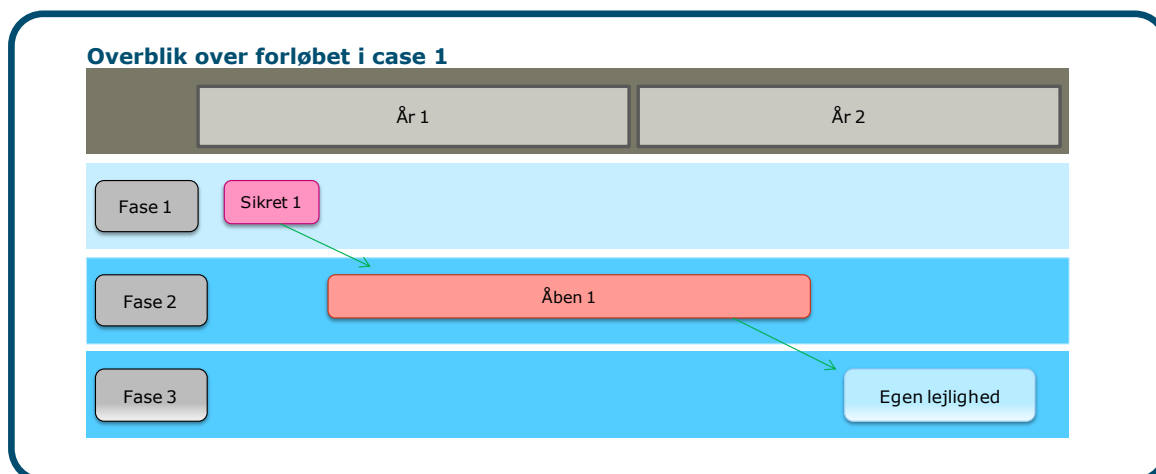
Oversigt over et stabilt og to kaotiske ungdomssanktionsforløb

Rambølls udvælgelse af cases bygger på en "contrasting case"-logik, hvilket betyder, at cases med stor variation analyseres. I de 8 cases, der udgør analysegenstanden for evalueringens dybdeanalyse, er der således stor forskel på kontinuiteten i forløbene. For at illustrere forskellen mellem et ungdomssanktionsforløb med mange opbrud og et stabilt ungdomssanktionsforløb har vi udarbejdet nedenstående figurer, som viser forløbet for 3 cases. Den første case viser et forløb præget af kontinuitet og stabilitet, og de sidste to cases viser to forløb præget af opbrud i form af tilbageførsler mellem sikrede institutioner og åbne institutioner.

Case 1

Fase 1 forløber blot over 20 dage, da varetægtsfængslingen næsten varer 3 måneder. Den unges høje alder på 17 år ved sigtelsen skaber tvivl om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at idømme den unge en ungdomssanktion. Fase 2 varer 1 år og en måned, og fase 3 varer 9 måneder. Den unge anbringes på to forskellige institutioner i fase 1 og 2, og hun har ingen tilbageførsler mellem faserne. Den unge fortæller, at hun har fået den største støtte på fase 2-anbringelsesstedet, og det er først i fase 2, at hun indser, at hun skal ændre sin adfærd.

Casen er en succes i forhold til intentionerne i lovgivningen. Den unge har fået tilknyttet en koordinator, som har formået at skabe en tæt relation til den unge. Samtidig har koordinatoren styrket sammenhængen mellem faserne, og koordinatoren har især støttet den unge i fase 3 med etablering af egen bolig, uddannelse, og vejledt den unge i forhold til økonomi. Den unges kontaktperson fra fase 2 er yderligere blevet koblet på fase 3, hvilket har bidraget til en smidigere overgang mellem fase 2 og 3. Derudover har det været en konstellation, som har været i tråd med den unges ønske. Netværksmøderne har medført en involvering af den unge, som i høj grad har følt sig inddraget i processen. I forhold til inddragelsen af den unges forældre, har det været et mål for den unge at løsrive sig fra forælderen. Det har dog fra kommunens side været en ambition, at forælderen hele tiden blev informeret om forløbet. Den unges handleplan har løbende haft fokus på uddannelse og beskæftigelse, hvilket har resulteret i, at den unge er kommet i uddannelse og er blevet selvforsørgende.

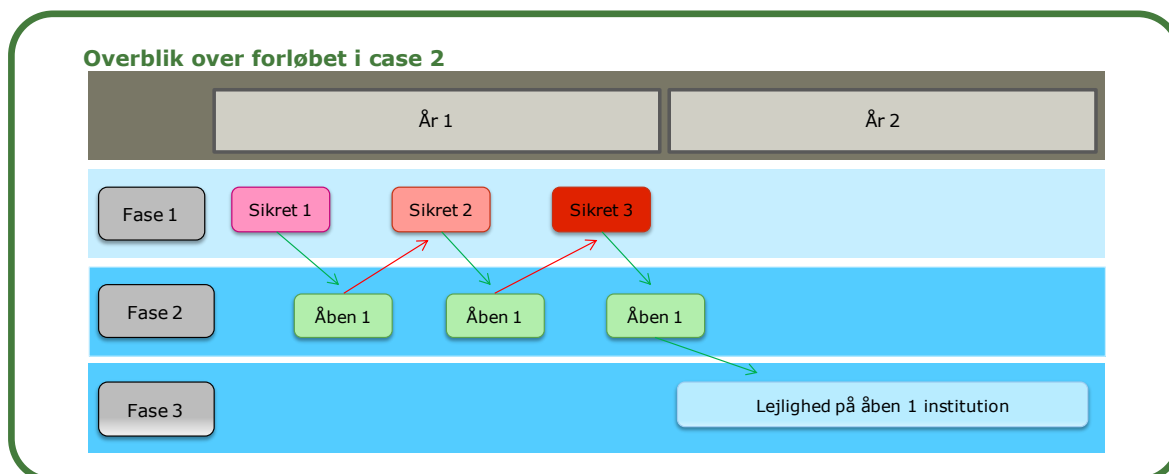
Case 2

Den unge har et forløb præget af mange skift. Han tilbageføres to gange fra fase 2 til 1, og når at befinde sig på 3 forskellige sikrede institutioner. De mange skift mellem forskellige behandlingskulturer skaber dårlige betingelser for en kontinuitet i behandling. Fra kommunens side forsøger man dog at skabe kontinuitet i behandlingen, da man konsekvent har valgt samme anbringelsessted for fase 2.

Tilbageførslerne skyldes, at den unge ofte rømmer fra anbringelsesstedet i fase 2. Han giver dog udtryk for, at han befinder sig godt på fase 2-anbringelsesstedet. De mange rømninger skyldes venner i den unges hjemby, som trækker meget i ham, og samtidig at han har et hashmisbrug. Den unge får koblet en koordinator på forløbet, som han, efter eget udsagn, er glad for. Man har samtidig i fase 2 iværksat beskæftigelsestilbud til den unge, som har været i overensstemmelse med den unges ønsker. Han blev i den forbindelse tilbudt ansættelse i en dagligvarebutik, men da den unge efter kort tid rømmer igen, trækkes ansættelsestilbuddet tilbage.

Koordinatoren fortæller, at de sætter netværksmøderne sammen med statusmøderne, som er på opholdsstederne. Da den unge har rømmet mange gange, har det ofte ikke kunnet lade sig gøre at afholde netværksmøderne. Den unges mor har deltaget ved møderne, men har holdt sig meget i baggrunden.

Den unges forløb er endnu ikke afsluttet og den unge har i mellemtiden begået ny kriminalitet. I den forbindelse håbede den unge på at få ændret sin ungdomssanktion til en almindelig ubetinget dom. Den unges utilfredshed med ungdomssanktionens varighed på 2 år har været karakteristisk for forløbet. Dommen afgjorde dog, at den unge skulle fortsætte i ungdomssanktionen, som efter planen afsluttes primo 2012. Det er væsentligt at pointere, at sagen er kendetegnet ved, at kommunen fra start frarådede, at den unge skulle idømmes en ungdomssanktion.

Case 3:

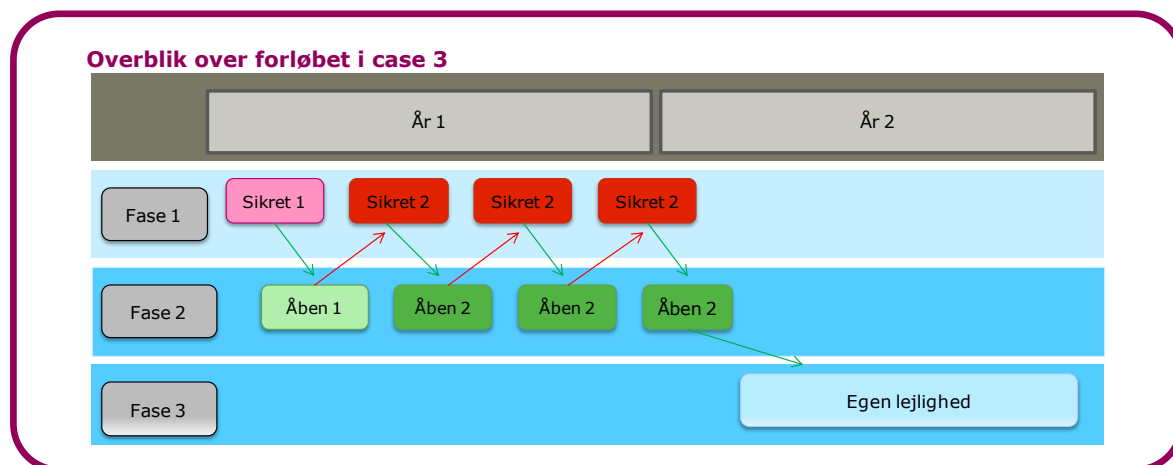
Case 3 er præget af mange opbrud og vekslen mellem faserne. Den unge har 3 tilbageførsler fra fase 2 til fase 3. De to seneste tilbageførsler bliver foretaget inden for samme institutionskultur, da anbringelsesstedet både har mulighed for fase 1- og fase 2-anbringelser, hvilket på trods af tilbageførslerne har bidraget med en stringens i behandlingen af den unge. Det anbringelsessted i fase 2 vælges efter ca. 2 måneder fra, da det ikke matcher den unges behov.

Interviewene med de involverede parter i sagen peger på, at den unge befinder sig bedst i fase 1, hvilket er et problematisk udgangspunkt for fremdriften i de tre faser. I den forbindelse sår både sagsbehandler og anbringelsessted tvivl, om den unge egner sig til en ungdomssanktion.

Der er ikke koblet en koordinator på den unges forløb, da sagsbehandleren vurderer, at det vil kræve mange ressourcer at finde en koordinator. Samtidig pointerer sagsbehandleren, at endnu en person i den unges forløb, blot vil virke forvirrende på den unge, og at den unge ikke vil være i stand til at skelne mellem en sagsbehandler og en koordinator. Den koordinerende rolle er delt mellem sagsbehandleren og anbringelsesstedet i fase 2. Man har afholdt netværksmøder, men det har været svært at inddrage den unge på grund af den unges dårlige begavelse.

Handleplanerne har haft fokus på uddannelse, men det har dog været svært at forfølge fokuset på uddannelse grundet den unges ustabile forløb. Anbringelsesstedet i fase 2 understreger, at der fra starten har været en erkendelse af, at den unge ikke vil komme ud i et normalt arbejdsforløb.

Den unge begår på et tidspunkt ny kriminalitet og bliver dømt til at fortsætte ungdomssanktionen. Den unge er for nylig kommet i fase 3 og har i den forbindelse fået egen lejlighed. Sagsbehandleren for den unge og lederen for den unges tidligere opholdssted fortæller, at de på nuværende tidspunkt overvejer endnu en tilbageførsel til fase 2 grundet den unges manglende fremmøde på en uddannelsesinstitution.

Af journaldata fremgår det, at af de 133 ud af de 166 sager, hvor der er idømt ungdomssanktion i perioden fra den 1. januar 2009 til den 31. december 2010, har der været 44 tilfælde af forlængelser i alt. 16 af forlængelserne blev idømt unge i fase 1. Der var 26 tilfælde af forlængelser for unge i fase 2. I fase 3 blev der i blot 2 tilfælde dømt forlængelse, dog skal det nævnes, at 69 ud af de 133 unge, der er blevet idømt ungdomssanktionen i perioden fra den 1. januar 2009 til den 31. december 2010, endnu ikke havde afsluttet fase 3 på dataindsamlingsstidspunktet.

Table 5-2: Antal forlængelser af ungdomssanktionen

Fase	Antal forlængelser
Fase 1	16
Fase 2	26
Fase 3	2

Note: Journalanalyse, n=133

Begår den unge ny kriminalitet af grov karakter, og idømmes den unge i den anledning en ubetinget fængselsstraf på omkring 1 år eller mere, kan den resterende del af ungdomssanktionen bortfalde. En anden årsag til at afbryde ungdomssanktionen kan være, hvis den unge på tidspunktet for dommen for ny kriminalitet anses for uegnet til behandling⁹.

Journaldata viser, at der siden 2009 har været 23 afbrydelser af ungdomssanktionsforløb. Langt størstedelen af afbrydelserne har fundet sted i fase 2.

Table 5-3: Antal afbrydelser af ungdomssanktionen

Fase	Antal afbrydelser	
Fase 1	Ja	2
	Nej	112
	Uoplyst/missing	19
	I alt	133
Fase 2	Ja	17
	Nej	107
	Uoplyst/missing	6
	I alt	130
Fase 3	Ja	4
	Nej	59
	Uoplyst/missing	6
	I alt	69

Note: Journalanalyse, n=133

⁹ Servicestyrelsen: Håndbog om Ungdomssanktionen

Som nævnt er de centrale intentioner bag lovændringerne at skabe øget sammenhæng og kontinuitet i ungdomssanktionen, og det er derfor centralt, om ændringer i reglerne medvirker til øget sammenhæng og kontinuitet. I evalueringen anvendes betegnelsen *sammenhæng* både om en *relational dimension*, som handler om stabilitet og skift i relationer og miljøer, hvor koordinatorens gennemgående funktion er central, og en *indholdsmæssig dimension*, som handler om konsistens og samspil på tværs af forskellige aktiviteter og aktører, og dermed om en fælles retning i indsatsen, hvor handleplaner og netværksmøder er central.

5.2 Fase 1: Sikrede afdelinger

Ungdomssanktionens første fase foregår i sikret regi. Formålet med den første fase er i henhold til håndbogen at påbegynde den socialpædagogiske behandling og motivation samt evt. foretage supplerende udredning med henblik på at fastlægge en behandlingsplan, som kan understøtte, at målene i den unges handleplan indfries.

Der er i alt syv sikrede institutioner som tilbyder sikrede pladser i forbindelse med ungdomssanktionen. Fem af disse har ud over de sikrede afdelinger også tilknyttet åbne afdelinger, som giver mulighed for videreførelse til fase 2, som foregår i åbent regi. De syv sikrede institutioner ligger geografisk spredt ud over Danmark med to i Region Hovedstaden, to i Region Sjælland, én i Region Syddanmark og to i Region Midtjylland.

Valg af behandlingssted

Da der er relativt få sikrede pladser til fase 1, og der ofte tidligere har været relativt høj belægning på disse¹⁰, er der ofte begrænsede muligheder for valg mellem forskellige institutioner, og det er således ofte den aktuelle kapacitet på de sikrede pladser, der afgør, hvor de unge anbringes i fase 1, snarere end en prioritering af den socialpædagogiske behandlingsindsats og de anvendte metoder på anbringelsesstederne.

Behandlingstilgange

De gennemførte casestudier tegner et billede af, at behandlingsmetoderne i fase 1 beror meget på, at de unge har brug for struktur og forudsigelighed i fase 1, og hvor der er fokus på at tilbyde de unge faste rammer og tydeliggøre konsekvenser af handlinger. Flere af de unge fremhæver i interviewene netop den strukturerede hverdag og den tydelige konsekvenstænkning, som værende positivt, og at det faktisk er noget, der giver dem en tryghed, som de efterfølgende savner i fase 2. Ligeledes peger de på, at strukturen og konsekvensen i den socialpædagogiske tilgang betyder, at medarbejderne fremstår troværdige, og at de unge får respekt for dem.

Skoletilbud

Det er ved 44 pct. af de unge, at det af journalerne fremgår, at de unge har et skoletilbud i fase 1, mens det i 40 pct. af sagerne ikke fremgår, at de unge har et skoletilbud, hvilket i sig selv er interessant i lyset af, at lovændringerne medfører et krav om, at der ved opstarten af ungdomssanktionen skal opstilles mål og udarbejdes en plan for, hvordan der arbejdes frem mod uddannelse og beskæftigelse. Tilsvarende fremgår det af journalerne, at skoletilbuddene i fase 1 foregår på den sikrede afdeling, hvilket skal ses i lyset, at de unges bevægelsesfrihed er begrænset¹¹.

¹⁰ I anden halvdel af 2010 blev antallet af pladser på sikrede afdelinger øget fra 121 til 145, som konsekvens af at der i en årrække havde været ventelister, og at man forventede en stigning i efterspørgslen af pladser. Da der imidlertid skete en reduktion i kommunernes brug af de sikrede afdelinger, var belægningsprocenten i andet halvår nede på 84 pct., og dermed blev antallet af afvisninger også markant reduceret (Danske Regioner, 2010: Statistik for de sikrede institutioner). Da denne evaluering omfatter unge dømt til ungdomssanktionen i perioden fra den 1. januar 2009 til den 31. december 2010, er det dog sandsynligt, at en del af sagerne har været påvirket af høje belægningsprocenter, idet størstedelen af sagerne blev igangsat forud for kapacitetsudvidelsen.

¹¹ I en enkelt sag foregår skolegangen på en ekstern skole. Det skyldes at man for at sikre kontinuitet har vurderet, at den unge skal tilbringe fase 1 på det åbne opholdssted, hvor han var anbragt inden dommen, og hvor fase to også skal foregå.

Tabel 5-4: Iværksat skoletilbud og form fase 1

	Antal	Procent
Ja	59	44 %
Nej	21	16 %
Uoplyst/missing	53	40 %
I alt	133	100 %
Internt skoletilbud	55	41 %
Eksternt skoletilbud	1	1 %
Uoplyst/missing	77	58 %
I alt	133	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=133

Der er ifølge casestudierne ofte tale om individuel undervisning for den unge i denne fase, samtidig med at det også ofte er forskellige behandlingshensyn og motivationsarbejde, der har prioritet i fase 1 snarere end uddannelse, således at den unge ved afslutningen af fase 1 er klar til at indgå i et skole- eller beskæftigelsestilbud.

Der er ofte flere muligheder for forskellige aktiviteter med erhvervsmæssig sigte, såsom værkstedsaktiviteter (træværksteder, metalværksted, multimedieværksted, musikværksted). Desuden ofte mere praktiske og fritidsorienterede aktiviteter (såsom sportsaktiviteter). Dette er tilfældet både for de sikrede og de åbne institutioner, og der er for begge typer af institutioner dog forskel på, hvor mange muligheder der er på de enkelte anbringelsessteder.

5.3 Fase 2: Åbent anbringelsessted

Ungdomssanktionens anden fase foregår i åbent regi og kan således afsones på åbne døgninstitutioner og opholdssteder. Der er i evalueringen gennemført interview med pædagoger fra både de sikrede afdelinger og de åbne døgninstitutioner og opholdssteder, og disse understreger, at der er stor forskel på, hvor stor kapacitet de forskellige institutioner har, og hvad de kan tilbyde den unge, herunder både behandlingsformer og aktivitetstilbud.

DE MEST ANVENDTE ANBRINGELSESSTEDER I FASE 2*

- 1) Grenen (Randers og Glesborg) (11 unge)
- 2) Nexus (København) (11 unge)
- 3) Casablanca (Holstebro) (6 unge)
- 4) Solhaven (Farsø) (6 unge)
- 5) Jabes (Viby Sjælland) (5 unge)
- 6) Egely (Nr. Åby) (4 unge)
- 7) Koglen (Stakroge) (4 unge)
- 8) Krabbehus (Skive) (4 unge)
- 9) Projekt Start (Ruds Vedby) (4 unge)

*) opgjort på baggrund af journaler på de 133 gennemgåede sager.

Valg af anbringelsessted

Den større diversitet i viften af anbringelsessteder betyder, at kommunerne – og ofte i praksis sagsbehandlerne – har mulighed for at gøre sig andre og flere overvejelser i valget af anbringelsessted. Af casestudierne fremgår det, at flere overvejelser spiller ind her. For det første har den geografiske placering ofte indflydelse på valget, enten fordi de unge skal væk fra nærmiljøet, eller fordi det er vigtigt, at de unge kan fastholde relationer til forældre m.m. og dermed skal blive i nærmiljøet. For det andet har anbringelsesstedernes tidligere erfaringer med unge i ungdoms-

sanktionen betydning, idet flere sagsbehandlere påpeger, at anbringelsesstederne skal have øje for de særlige forhold, der gør sig gældende, når der er tale om en ungdomssanktion. For det tredje lægger sagsbehandlerne i deres valg af anbringelsessted vægt på mere generelle overvejelser om formen og tilgangen på stedet, fx hvor kontinuiteten ift. fase 1, og den pædagogiske tilgang på anbringelsesstedet. Dette er illustreret i nedenstående citat:

"Efter den unge er blevet tilbageført til fase 1, finder jeg ud af, at de har åbent opholdsted tilknyttet [den sikrede institution] med samme pædagogik og samme mennesker. (...) Jeg vælger derfor, at den unge skal være på dette åbne sted når han igen påbegynder fase 2. Han har det rigtigt godt på her. Han har svært ved relationer, så det skal være et sted, hvor der ikke er for mange mennesker, og at der er rimeligt stramme rammer [på det første fase 2 sted var der ikke så faste rammer som lovet]. Deres pædagogik har virket for ham." (sagsbehandler)

Og endelig kan økonomiske overvejelser også udgøre en del af grundlaget for valg af anbringelsessteder. Eksempelvis nævner en sagsbehandler, at hun anbringer den unge på en fase 1 institution, som også har mulighed for fase 2 anbringelse. Sagsbehandleren fravælger dog institutionens fase 2 anbringelse til den unge ud fra den betragtning, at anbringelsen er for dyr. Samme sagsbehandler nævner, at hun efterhånden har fået nogle favoritter i forhold til opholdssteder, og har fået en god indsigt i, hvem der leverer varen, og hvem der ikke gør, "Nogle anbringelsessteder er for dyre i forhold til at levere varen. Man bliver nødt til at se på hvad man får for pengene" (sagsbehandler).

At valget kan forekomme vanskeligt for sagsbehandlerne skal ses i lyset af, at tidligere undersøgelser har vist, at valg af anbringelsessteder generelt er præget af pragmatisme og personlig erfaring¹², samtidig med at mange kommuner ofte kun har få unge idømt ungdomssanktion. Den enkelte sagsbehandler, som ofte forestår indstillingen om valg af anbringelsessted, har derfor sparsomme erfaringer med anbringelsesstederne og dermed også begrænset viden om, hvad de forskellige anbringelsessteder kan tilbyde en ung i ungdomssanktion, hvorfor det pragmatiske og erfaringsbaserede valg vanskeliggøres.

Behandlingsmetoder

I fase to er selve behandlingskonteksten mere forskellig fra sted til sted. I nedenstående tekstboks gives eksempler på, hvilke behandlingsmetoder der benyttes, men den overordnede erfaring fra både casestudier samt samtale med de mest anvendte anbringelsessteder er, at der ofte er tale om en kombination af metoder. Stort set alle disse anbringelsessteder præsenterer, at deres behandlingstilgang til den unge tager udgangspunkt i en anerkendende tilgang. Kun enkelte institutioner anvender systematisk behandlingsprogrammer, og der er her ofte tale om kognitive programmer, som fx Anger Management og Reflex.

BEHANDLINGSMETODER PÅ ANBRINGELSESSTEDERNE

- Relationspædagogik
- Socialpædagogisk behandling
- Kognitive programmer
  - o Anger Management
  - o Reflex
- Individuel behandling
- Adfærdsterapeutiske principper
- Indlæringsterapeutiske principper
- Anerkendende pædagogisk tilgang
- Pædagogisk observation
- Psykologisk observation

Flere af ovennævnte metoder er i praksis ofte i spil på de forskellige anbringelsessteder. Der er et stort overlap og kombineret brug af disse metoder. Flere institutioner udtrykker, at de ikke kun bekender sig til én bestemt behandlingsretning.

¹² Mortensøn, M og Neerbæk, M (2008): Fokus på skolegang ved visitation, SFI – Det nationale forskningscenter for Velfærd.

Skoletilbud

I åbent regi er der færre begrænsninger og flere muligheder i forhold til at iværksætte skole- og uddannelsesstilbud, om end der dog er mange af anbringelsesstederne, der har interne skoletilbud tilknyttet. Samlet set tegner journalerne et billede af, at 88 pct. af de unge har et skoletilbud i fase 2, mens 11 pct. af de unge ikke har et skoletilbud. Af journalanalysen tegner sig desuden et billede af, at der i fase 2 er der en overvægt af unge i hhv. internt skoletilbud sammenlignet med eksternt skoletilbud. Halvdelen af de unge har været i et internt skoletilbud i forbindelse med fase 2, en tredjedel har været i eksternt, mens det i 16 pct. af journalerne ikke fremgår, hvilket tilbud der er tale om.

Tabel 5-5: Iværksat skole- og uddannelsesstilbud og form, fase 2

	Antal	Procent
Ja	114	88 %
Nej	14	11 %
Uoplyst	2	2 %
I alt	130	100 %
Internt skoletilbud	67	52 %
Eksternt skoletilbud	42	32 %
Uoplyst/missing	21	16 %
I alt	130	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=130

For lidt over en femtedel af de unge (22 pct.) fremgår det ikke af journalen, hvilket klassetrin den unge har modtaget undervisning på. For de unge, hvor det fremgår, har størstedelen gået i 9. klasse (29 pct.). Derudover er der en nogenlunde ligelig fordeling af de øvrige unge i hhv. grundskole (op til 9. klasse), 10. klasse, produktionsskole eller ungdomsskole mv. samt gymnasial uddannelse eller erhvervsuddannelse (8-9 pct. af de unge i hver af disse grupper).

Tabel 5-6: Iværksat skoletilbud fase 2, niveau

	Antal	Procent
Grundskole (op til 9. klasse)	11	8 %
9. klasse	38	29 %
10. klasse	11	8 %
TAMU/produktionsskole/Kombinationsprojekt/ungdomsskole	12	9 %
Gymnasial Uddannelse/erhvervsuddannelse	12	9 %
Andet	18	14 %
Uoplyst/missing	28	22 %
I alt	130	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=130

Beskæftigelsestilbud

Hos knap 80 pct. af de unge fremgår det af journalerne, om der har været iværksat beskæftigelsestilbud, og dette er tilfældet for 42 pct. af de dømte unge. For størstedelen af beskæftigelsestilbuddene (58 pct.) er det ikke angivet hvor tilbuddet er forankret. For en tredjedel af de unge (34 pct.) foregår beskæftigelsestilbuddet i et eksternt miljø uden for anbringelsesstedet, mens der 8 pct. er tale om interne beskæftigelsestilbud.

Tabel 5-7: Iværksat beskæftigelsestilbud fase 2

	Antal	Procent
Ja	55	42 %
Nej	50	38 %
Uoplyst	25	19 %
I alt	130	100 %
Internt	11	8 %
Eksternt	44	34 %
Uoplyst/missing	75	58 %
I alt	130	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=130

Det er i handleplanernes beskrivelser af beskæftigelsestilbuddene kun sparsomme oplysninger om, hvilke former for beskæftigelse der er tale om. Af de journaler, hvor der er beskrivelse af beskæftigelsestilbuddene i fase 2, er der tale om praktikophold (n=6) eller reelt lønnet beskæftigelse (n=2). Det samme ses i casestudierne, hvor flere af de unge enten har haft praktikforløb i lokalmiljøet eller haft fritidsarbejde sideløbende med aktiviteterne på anbringelsesstedet.

5.4 Fase 3: Åbent regi

Ungdomssanktionens tredje fase foregår i ambulant regi, og den unge er således i højere grad overladt til sig selv i forhold til at skabe en velfungerende hverdag og fastholde motivation i forhold til uddannelse eller beskæftigelse. Som nævnt indledningsvist er det blot 69 unge ud af de 133, som vi har journaldata på, der har påbegyndt fase 3 ved tidspunktet for dataindsamlingen.

Bopæl i fase 3

Der er i journalerne begrænsede oplysninger om, hvor de unge bor i fase 3, idet det af 42 pct. af journalerne ikke er muligt at indhente denne oplysning. I de journaler, hvor bopæl i fase 3 fremgår, ses der dog en tendens til, at de unge enten flytter hjem til forældrene (35 pct.) eller flytter på eget værelse (16 pct.). Set i lyset af at 30 pct. er bosiddende på et opholdssted eller døgninstitution forud for dommen til ungdomssanktionen, og at eget værelse kan anvendes som anbringelsesform til 15-18årige og som efterværn, er dette ikke overraskende. Endvidere må man formode, at en betydelig andel af de unge, hvor der ikke fremgår oplysninger om bopæl, tilsvarende anbringes i egne værelser i fase 3.

Tabel 5-8: Den unges bopæl i fase 3

	Antal	Procent
Hjemmeboende	24	35 %
Lejet værelse	11	16 %
Familiepleje	2	3 %
Åben institution/opholdssted	1	1 %
Støttebolig/bofællesskab	1	1 %
Egen lejlighed	1	1 %
Missing	29	42 %
I alt	69	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=69

Casestudierne viser en stor variation i, hvor fase 3 gennemføres, både hvad angår ramme og beliggende. Således er der netop eksempler på, at nogle unge med stabile forældrerelationer flytter hjem til forældrene, mens andre af de unge flytter i eget værelse/lejlighed, evt. i tilknytning til anbringelsessted som et efterværnstilbud. Denne forskellighed skyldes dels forskelle i relationer mellem de unge og deres forældre, dels forskelle i de unges behov for støtte i fase 3.

Sagsbehandlerne fortæller, at de unge har meget forskellige behov, hvor nogle har haft brug for botræning, hvorimod andre er mere klar til at flytte i egen bolig. Oplevelsen hos de unge er ofte, at det er meget overvældende at flytte i egen lejlighed trods den støtte, som ydes fra koordinators side (og eventuelle bevilligede timer til en kontaktperson). Denne oplevelse understøttes af flere sagsbehandlere, som ofte benævner udfordringer for de unge ved at skulle flytte i egen lejlighed og klare sig selv.

Ligeledes er der forskel på, om fase 3 foregår i de unges tidligere nærmiljø/hjemby, eller om man fastholder afgrænsningen fra de unges tidligere netværk, hvor casestudierne indikerer, at et reelt miljøskift i fase 3 kan være hensigtsmæssigt. Endvidere er det et reelt ønske fra flere af disse unge, som netop frygter konsekvenserne ved at vende tilbage til de gamle venner. Der er dog samtidig ingen tvivl om, at det er meget omkostningsfyldt for den unge at skulle starte på en frisk et nyt sted.

Skoletilbud

I fase 3 viser journalanalysen, at 80 pct. af de unge er i skole- eller uddannelses tilbud. For 20 pct. af sagerne fremgår det ikke, hvorvidt de unge er i skole eller uddannelse. En tredjedel af de unge følger i fase 3 en gymnasial eller erhvervsuddannelse (35 pct.), og 10 pct. går hhv. i 10. klasse eller produktions- eller ungdomsskole mv.

Tabel 5-9: Iværksat skoletilbud fase 3, form

	Antal	Procent
Grundskole (op til 9. klasse)	1	1 %
9. klasse	3	4 %
10. klasse	7	10 %
TAMU/produktionsskole/Kombinationsprojekt/ungdomsskole	7	10 %
Gymnasial uddannelse/erhvervsuddannelse	24	35 %
Andet	13	19 %
Uoplyst/missing	14	20 %
I alt	69	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=69

Af casestudierne fremgår det i både de kaotiske og de vellykkede forløb, at der generelt er en del fokus på skoletilbud, men at der kan være forskellige kontekstuelle faktorer, som kan modarbejde en fastholdelse og videreførelse af den gode udvikling i fase 3. Her kan fx samarbejde med uddannelsesinstitutioner og ungdommens uddannelsesvejledning på tværs af kommuner udgøre et problem, fordi vejledningen og opfølgningen ligger i den unges opholdskommune og dermed skifter, når den unge flytter fra et anbringelsessted i en kommune til eget værelse eller forældrenes bopæl i den unges hjemkommune. Her er der bl.a. eksempler på, at de unge gennemfører et grundforløb under anbringelsen og står over for et praktikforløb i fase 3, men hvor den modtagende uddannelsesinstitution og uddannelsesvejledning ikke godtog at skulle finde praktikplads til den unge.

Beskæftigelsestilbud

Af journalerne fremgår det, at i alt 38 pct. af de unge er i en form for beskæftigelse i fase 3, hvoraf det for 9 af de 26 unge i beskæftigelse er tale om praktikforløb eller andet. Beskæftigelses karakter er uoplyst i 17 pct. af de sager, hvor de unge er i beskæftigelse. 41 pct. af de unge er ikke i beskæftigelsestilbud, og for 22 pct. af de unge er det ikke oplyst, om de er i beskæftigelse eller ej.

Tabel 5-10: Iværksat beskæftigelsestilbud samt form

	Antal	Procent
Ja	26	38 %
Nej	28	41 %
Uoplyst/missing	15	22 %

<i>I alt</i>	69	100 %
Praktik	9	13 %
Arbejde med løntilskud	0	0 %
Lønnet beskæftigelse	4	6 %
Andet, angiv hvilket	16	23 %
Fremgår ikke af handleplanen	12	17 %
Uoplyst/missing	28	41 %
<i>I alt</i>	69	100 %

Kilde: Journalanalyse, n=69

Støttebehov

Der er mange praktiske ting i fokus i denne fase, i og med at den unge i højere grad skal ud at stå på egne ben. Ofte er der tale om kontaktpersonordning, som trappes ned i løbet af fasen. Det er i forlængelse heraf en erfaring fra flere af casestudierne, at flere af de unge har brug for meget støtte i fase tre. Det er en kritisk fase, hvor det handler om at fastholde den unge i den (forhåbentlig) gode udvikling, som er opnået i de tidligere faser.

Det fremgår af casestudierne, at overførsel af en kontaktperson fra anbringelsesstedet fra fase 2 til fase 3 fungerer i flere cases i forhold til at understøtte overgangen mellem faserne og søge at fastholde en positiv udvikling. Dette kan ses som en indikation på, at koordinatoren ikke fuldt ud løfter opgaven som den unges rådgiver og kontaktperson i og efter overgangen til fase 3.

Det er forskelligt, i hvor høj grad forældre og den unge i de otte cases oplever, at støtten i fase 3 er tilstrækkelig. Nogle unge fremhæver, at deres koordinator har været meget opmærksom på dem i fase 3, hvilket gør, at disse unge ikke føler, at de har været helt overladt til sig selv, på trods af at de var i udslusningsfasen. Omvendt ses det af ovenstående tekstboks, at andre har følt sig (for) meget overladt til sig selv.

XX er 16 år, da hun overgår til fase 3. Hun føler ikke, at der er så meget opfølgning på hende mere, efter hun er kommet i fase 3. Hun oplever, at det handler om at kunne klare sig selv og vise, hvad man duer til, så man ikke ryger tilbage til fase 2. Hun fortæller, at hun de første 4 mdr. i lejligheden ikke kunne finde ud af noget selv. Hun gad ikke noget, var ked af det hele tiden og følte ikke, at hun blev hjulpet nok. Hun er glad for at bo i sin lejlighed, men engang imellem føler hun sig ensom. Hun synes, at hun var blevet sendt i fase 3 for tidligt og savner trygheden i den tidligere hyppige kontakt med kommunen.

5.5 Tværgående opsamling på forløbet

Casestudierne viser, at der i alle otte cases tilrettelægges enten et skoleforløb eller beskæftigelsesforløb, som den unge interesserer sig for. Det er endvidere en pointe fra disse besøg, at det er forskelligt fra ung til ung, hvor balancen mellem skole og beskæftigelse bedst findes. Hos nogle af de unge er motivationen og forudsætningerne størst i forhold til praktik eller beskæftigelse, mens der for andre er en stærkere motivation i retning af uddannelse.

En central udfordring ved skoletilbuddene i de enkelte faser er dog, at de unge ofte ikke er motiverede. Mange har ofte haft dårlige skoleoplevelser, som begrænser motivationen. Endvidere er der stor forskel på de unges faglige niveau, hvor der hos nogle af de unge er tale om, at helt basale ting som at kunne læse kan være en udfordring. Også dette forhold hos de unge gør, at den individuelle tilrettelæggelse af skolegangen er en nødvendighed, som anbringelsesstederne dog også ser ud til (ud fra casestudierne) og i stor grad evner at opfylde.

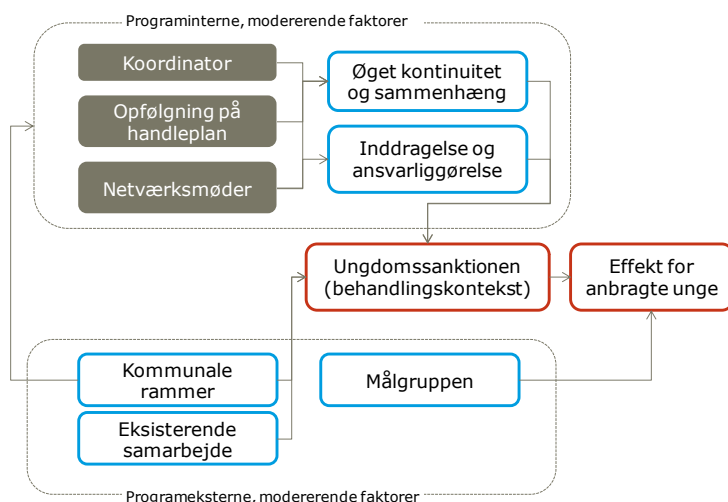
Til trods for at journalerne dokumenterer, at kun lidt under halvdelen af de unge i både fase 2 og fase 3 deltager i beskæftigelsestilbud, vidner samtlige casebesøg om, at der lægges mange ressourcer i at finde fx praktiksteder til de unge i faserne. Dette er typisk med udgangspunkt i disses ønsker og faglige niveau/færdigheder.

Samlet set indikerer evalueringen således, at der i de forskellige faser iværksættes relevante skole- eller beskæftigelsestilbud med afsæt i den enkelte unges motivation og forudsætninger. Set i lyset af at der er tale om en målgruppe med multiple belastninger og en stærk negativ påvirkning i nærmiljøet, må det dog også forventes, at styrkelsen af de unges kompetencer for nogles vedkommende starter på et rent basalt niveau, og at styrkelsen af de uddannelsesmæssige og arbejdsmarkedsrelaterede kompetencer ikke kan ses uafhængigt af den sociale indsats, hvor der også skal arbejdes med de unges relation til nærmiljøet og deres håndtering af negative påvirkninger fra netværket.

6. IMPLEMENTERINGEN OG ANVENDELSEN AF LOVÆNDRINGERNE

Med lovændringerne i 2007 er der introduceret handleplan med fokus på uddannelse og beskæftigelse, netværksmøder og koordinator med relations- og systemfunktioner, og der er kommet mere fokus på at øge inddragelsen af den unge og forældrene.

I dette kapitel undersøges det, hvordan lovændringerne er blevet implementeret, og der ses på, hvilke drivkræfter og barrierer der kan være, for at de forskellige redskaber eller fokuspunkter rent faktisk kommer i spil i sagerne.

Formålet med koordinatorrollen er dels at sikre kontinuitet i forløbet af ungdomssanktionen og dels at sikre inddragelse af den unge og forældrene. I overensstemmelse hermed skal koordinatoren udfylde rollen som kontaktperson og rådgiver for den unge, samtidigt med at han eller hun skal koordinere mellem ung, forældre og professionelle i sagen. Koordinatoren står for at indkalde til netværksmøder og er ansvarlig for, at der følges op på punkterne i den unges handleplan¹³. I det kapitel undersøges det, hvordan koordinatorrollen er blevet implementeret i US-sagerne siden 2007.

Datagrundlaget til dette kapitel er, som tidligere nævnt, en spørgeskemaundersøgelse blandt koordinatorene. For at gennemføre undersøgelsen kontaktede Rambøll kommunerne for at indsamle kontaktoplysninger på de koordinatorene, der har været anvendt på de enkelte sager. Det har ikke været muligt at få udleveret kontaktoplysninger på alle koordinatorene, enten fordi koordinatorene har været sygemeldte eller på barsel, eller fordi at kommunerne ikke længere anvender pågældende koordinator. I 7 sager har der ikke været tilknyttet en koordinator. I 33 sager har det ikke været muligt at få en tilbagemelding fra kommunen om, hvem der var koordinator på sagen.

I alt indhentede Rambøll kontaktoplysninger på 74 koordinatorene, der var koordinatorene for i alt 92 unge. Spørgeskemaet til koordinatorene blev udsendt i november-december 2011. I alt svarede 55 koordinatorene ud af de 74, hvilket svarer til at der blev udfyldt skemaer for 83 af de 92 unge, hvor vi havde oplysninger på koordinatoren.

6.1 Koordinatorens ansættelsesvilkår

Evalueringen tegner et billede af, at halvdelen af koordinatorene er fastansat i kommunerne, mens der dog også er en relativt stor andel (38 pct.), der er timelønnet eller løst tilknyttet i forhold til enkelte sager.

Tabel 6-1: Koordinatorernes ansættelsesforhold

	Respondenter		Procent	
Fastansat	28		50 %	
Timelønnet/løst tilknyttet/ad hoc	21		38 %	
Andet	7		13 %	
I alt	6.2	56	6.3	100 %

Kilde: Survey til koordinatorene n= 55

¹³ Servicestyrelsen: Håndbog om Ungdomssanktionen

I spørgeskemaet til koordinatorene spørges ind til, hvad det bevilligede antal timer pr. måned er til koordinatorfunktionen for hver fase 1. Gennemsnittet for antal bevilligede timer pr. måned til koordinatorfunktionen i fase 1 er 36 timer, fase 2 32 timer og fase 3 37 timer. Det er væsentligt at pointere, at der for alle tre faser skal tages højde for et stort spænd mellem det observerede minimum på 2-5 timer og det observerede maksimum på 148 timer. Koordinatorernes svar viser, at der bevilliges nogenlunde det samme antal timer på tværs af faserne. Det lader altså ikke til at være tendensen, at koordinatorens rolle intensiveres i fase 3, hvad angår besøg og kontakt, i overensstemmelse med intentionerne i lovgivningen. Der skal dog tages forbehold for, at de adspurgte koordinatorene i blot lidt en tredjedel af sagerne har besvaret dette spørgsmål, og at datagrundlaget for opgørelsen således er spinkelt.

Tabel 6-2: Oversigt over gennemsnittet af det bevilligede antal timer pr. måned til koordinatorfunktionen

	Observeret minimum	Observeret maksimum	Gennemsnit	Respondenter
Bevilgede antal timer pr. i fase 1	2	148	36	23
Bevilgede antal timer pr. måned i fase 2	4	148	32	31
Bevilgede antal timer pr. måned i fase 3	5	148	37	26

Kilde: Survey til koordinatorene n = 83

6.4 Tildeling af koordinator

Lovændringen vedr. tildeling af en koordinator giver mulighed for, at den unge kan udvælge en person, som den unge kender i forvejen og har tillid til, men det kan også være en koordinator, der tildeles af kommunen¹⁴. På tværs af sagerne ses, at der kun er gjort brug af muligheden for at vælge en koordinator fra den unges eget netværk i 15 pct. af sagerne, hvor det er mest almindeligt, at koordinatoren har været tidligere kontaktperson for den unge eller kender den unge fra SSP-regi. Herudover er der eksempler på koordinatorene, der har kendskab til den unge gennem familiebehandling eller fra skole eller tidligere anbringelsessted¹⁵.

Det er altså i udpræget grad tendensen, at det er kommunen, der tildeler koordinatoren. I en række af sagerne (12 pct.) er der overlap mellem koordinator og sagsbehandler, dvs. at det er den unges sagsbehandler, der sideløbende varetager koordinatorfunktionen. Flere af sagsbehandlerne peger på vigtigheden af at finde det rigtige match mellem den unge og koordinatoren, og at det derfor er vigtigt at kunne vælge koordinator fra sag til sag frem for at have faste koordinatorene tilknyttet kommunen.

Overordnet set viser casestudierne, at det er forskelligt hvordan koordinatorrollen er organiseret, og hvor meget koordinatoren har taget sig af hhv. kontakt til og rådgivning af den unge og koordinering af sagen. I en af casene har koordinatoren primært haft rollen som den unges kontaktperson og med nogen grad af kontakt til forældrene. Sagsbehandleren har stået for alt det koordinerende. I en anden sag har der ikke været en koordinator inde over, i stedet har sagsbehandleren delt koordinatorrollen mellem sig selv og opholdsstedet. Denne sagsbehandler har brugt en del ressourcer på koordinering og kontakt til den unge og forældrene. I en tredje sag er kommunen først sent i forløbet blevet opmærksom på, at den unge ifølge lovgivningen skulle have koblet en koordinator på forløbet. I de fleste af casene følger koordinatorrollen og arbejdsdelingen mellem koordinator og sagsbehandler i højere grad anbefalingerne om, at koordinator står for kontakt til den unge og forældre og for den overordnede koordination i sagen.

XX mødes med sin koordinator hver uge og har haft en tættere relation til koordinatoren end til personalet på anbringelsesstederne, og både den unge og sagsbehandleren giver udtryk for, at koordinatoren betyder rigtig meget for den unges udvikling og for kontinuiteten i ungdomssanktionen. XX havde den unge selv indflydelse på valget af koordinator, som han tidligere havde haft som kontaktperson. Det er vurderingen, at dette har haft stor betydning for at relationen mellem koordinatoren og den unge blev så vellykket.

¹⁴ Servicestyrelsen: Håndbog om Ungdomssanktionen

¹⁵ Survey med koordinatorene

For at sikre at koordinatoren følger den unge fra start til slut gennem ungdomssanktionen, skal kommunerne udpege en koordinator til den unge allerede ved indstillingen til ungdomssanktionen. Journaldata viser, at dette er sket i 40 pct. af de sager, der foreligger data for, mens koordinatoren i de resterende sager først er udpeget på et senere tidspunkt i forløbet.

Evalueringen viser desuden, at der i flere af de mere kaotiske forløb er tale om personudskiftninger i koordinatorrollen, som naturligvis udgør et relationelt skift ud over de øvrige skift i forløbet, og at der for fire unge faktisk er tale om tre udskiftninger i koordinatorrollen i løbet af ungdomssanktionen.

Tabel 6-3: Er der sket et koordinatorskift i forløbet?

	Antal, journalanalyse	Antal, koordinatorsurvey
0 skift	69	60
1 skift	10	12
2 skift	2	1
3 skift	4	2
Uoplyst/missing	48	8
I alt	133	83

Note: Journalanalyse, n=133 og spørgeskema til koordinatorene n= 83

I interviewene fortæller flere af de unge og deres forældre, at de unge får skabt en god relation til koordinatoren, om end der dog også er unge, for hvem koordinatoren blot er endnu en repræsentant for myndighederne og hvor relationen til medarbejderne på anbringelsesstederne udgør den mest stabile relation, da dette er den bærende relation i hverdagen.

Særligt fremhæver flere af de unge, at relationerne til medarbejdere på de sikrede afdelinger er betydningsfulde og giver i forlængelse heraf udtryk for, at overgangen fra fase 1 på en sikret afdeling til fase 2 på en åben institution opleves som et tab af den struktur og tryghed, som skabes i relationen til medarbejderne i fase 1. Hermed opstår der et skisma i ungdomssanktionens grundlæggende antagelse om progression mod større frihed og de unges mere eller mindre eksplicitte søgen efter tryghed forbundet med den begrænsede frihed – og dermed også en iboende konflikt i forhold til anbringelsesstedernes og myndighedernes brug af tilbageførelser som sanktion, hvor tilbageførelsen i sidste ende kan være tilstræbt af de unge.

6.5 Relations- og rådgivningsopgaver

Ifølge håndbogen om ungdomssanktionen er det koordinatorens opgave at have ansvaret for kontakten til den unge. Spørgeskemaet til koordinatorene viser imidlertid, at denne arbejdsopdeling ikke er fuldt ud implementeret i kommunerne, idet ansvaret for kontakten til de unge i 29 pct. af sagerne ligger hos en anden end koordinatoren, typisk hos sagsbehandleren.

Tabel 6-4: Hvem havde det primære ansvar for kontakten til den unge i forløbet?

	Antal	Procent
Koordinator	45	54 %
Sagsbehandler	17	21 %
Sagsbehandler og koordinator (samme person)	14	17 %
Anden aktør	5	6 %
Ved ikke	2	2 %
I alt	83	100 %

Kilde: Survey til koordinatorene n= 83

Prioritering af ressourcer til relations- og rådgivningsopgaver

En bærende antagelse bag lovændringerne er, at en stærk og tillidsfuld relation mellem den unge og koordinatoren vil fremme de unges udbytte af ungdomssanktionen, fordi koordinatoren kan medvirke til ansvarliggørelse og modning af den unge (og forældrene). Derfor er det vigtigt, at

koordinatoren skaber en god og tillidsfuld relation til den unge, og evalueringen viser da også en klar tendens til, at kontakten med den unge er højt prioriteret i koordinatorrollen.

I spørgeskemaet til koordinatorene om de enkelte sager vurderer koordinatorene gennemsnitlig at have brugt 38 pct. af deres tid i fase 1 på kontakt med den unge, mens andelen falder til 33 pct. i fase 2 og stiger til 38 pct. igen i fase 3. Det skal dog her nævnes, at der er nogle af koordinatorene, der har anvendt 100 % af deres tid på kontakt med den unge, hvilket trækker gennemsnittet væsentligt op.

6-5: Oversigt over gennemsnittet af hvor stor en andel af deres tid, koordinatorene bruger på kontakt til den unge (hvor koordinatorens samlede tidsforbrug på sagen udgør 100 %)

	Observeret minimum	Observeret maksimum	Gennemsnit	Respondenter
Andel af tid brugt på kontakt til den unge, fase 1	5 %	100 %	38,03 %	38
Andel af tid brugt på kontakt til den unge, fase 2	5 %	70 %	33,27 %	52
Andel af tid brugt på kontakt til den unge, fase 3	0 %	80 %	38,84 %	43

Kilde: Survey til koordinatorene n= 83

Formen for kontakt med den unge kan enten være gennem personlige møder, telefonisk eller skriftlig. Surveyen med koordinatorene viser, at koordinatorene i 35 pct. af sagerne har ugentlige personlige møder med den unge i fase 1. I de øvrige sager mødes man sjældnere, og i 11 pct. af sagerne har der ikke været personlig kontakt i fase 1, hvilket skal ses i lyset af, at der også er flere sager, hvor der først senere i forløbet tildeles en koordinator. I fase 2 falder andelen af ugentlige møder, så man i en fjerdedel af sagerne har ugentlige møder, mens frekvensen af ugentlige møder stiger igen i fase 3, hvor der i 37 pct. af sagerne afholdes ugentlige møder. herunder er der to sager, hvor koordinatoren dagligt møder den unge personligt.

Herudover ses et tilsvarende mønster med en tæt telefonisk kontakt mellem de unge og deres koordinatorene, hvor der dog er en hyppigere kontakt i alle faser. En yderligere analyse viser desuden, at der er sammenfald mellem hyppig telefonisk kontakt og hyppige personlige møder med den unge. Det er altså ikke tendensen, at koordinatorene benytter sig mest af enten den ene eller den anden form for kontakt, men snarere at nogle koordinatorene bruger væsentligt mere tid på ungekontakt (både telefonisk og personligt) end andre. Endelig ses, at skriftlig kontakt med den unge bruges sjældnere end de øvrige kontaktformer, på tværs af sagerne er det således blot i 14 pct. af sagerne, at koordinatoren ugentligt er i skriftlig kontakt med den unge. Denne fordeling af kontaktformer stemmer godt overens med lovændringens hensigt om, at koordinatoren skal skabe en tæt og tillidsfuld relation til den unge, hvilket kontaktformerne med telefonisk kontakt og personlige møder bedre underbygger.

Ifølge håndbogen om ungdomssanktionen understreges det, at der bør afsættes væsentligt mere tid til ungekontakt i fase 3, hvor den unge er flyttet for sig selv, end i fase 1 og 2, hvor den unge modtager støtte på anbringelsesstedet. Spørgeskemaundersøgelsen viser en tendens til, at koordinatorene bruger lidt mere tid på kontakt med den unge i fase 3 sammenlignet med fase 1 og især 2, men der er ikke tale om, at der bruges væsentlig mere tid på ungekontakt i fase 3. Med forbehold for at datagrundlaget ikke indeholder information om samtlige sager, kan der spores en tendens til at anvendelsen af koordinatorene ikke er helt i overensstemmelse med intentionerne bag lovændringerne.

Flere koordinatorene fortæller, at de for at skabe relationerne har været meget fleksible ift., hvornår de mødes med de unge, og hvad de laver, når de mødes. To af koordinatorene fortæller, at det er essentielt, at de unge kan få fat i dem og mødes med dem, når de føler behov for det, hvorfor de kan kontaktes telefonisk på alle tidspunkter. Mange af koordinatorene laver også decideret opsøgende arbejde ift. de unge, specielt i fase 3: *"De unge er typisk ikke selv særligt vedholdende i kontakten. Man skal være meget opsøgende."*(sagsbehandler)

Flere koordinatorene giver udtryk for, at det kræver en ekstra indsats at nå ind til de unge, og at det er godt givet ud at tage de unge med i biografen, på cafe eller en shoppingtur for at bryde med den mere traditionelle mødekultur og lære hinanden at kende under mere uformelle former. Koordinatorerne har fra tid til anden også hjulpet med ting af mere praktisk karakter, hvis der opstod pludselige problemer for de unge, fx i forhold til at holde styr på økonomien eller at få handlet ind. Koordinatorerne har gennemgående haft fokus på at have socialt samvær med de unge, og i det omfang det har været muligt at tale med dem om de ting, der optager de unge, og om de unges drømme og planer for fremtiden.

Etablering af tillidsfuld relation

Flere af de koordinatorene Rambøll har interviewet, har været bevidste om, at de netop i fase 3 ville komme mere på banen ift. de unge, og at det også derfor er vigtigt at skabe en god, stabil relation til den unge i de foregående faser.

Casestudierne viser, at koordinatoren i mange af sagerne er lykkedes med at skabe en god og tillidsfuld relation. En ung siger: *"Jeg har en god relation til koordinator. Jeg kan snakke med ham om mange ting, og jeg føler, at jeg kan være åben over for ham."* (ung)

De unge giver også ofte udtryk for, at de kan lide deres koordinator: *"Han er flink", "et godt menneske"* eller *"har et godt hjerte"*. Det er de unges indtryk, at koordinatoren har været på deres side, og at de har kunnet gøre god brug af ham eller hende. Der er i casestudierne ikke eksempler på, at det ikke er lykkedes at skabe et godt forhold mellem den unge og koordinatoren. I et par af sagerne har der også i fase 3 været en tættere og mere betydningsfuld relation til personalet på et anbringelsessted, hvorfor denne snarere er søgt fastholdt end relationen til koordinatoren.

De unge har været glade for, at koordinatoren har haft tid til dem, og flere giver udtryk for, at koordinatorene er gode til at læse, hvad der skal til for at skabe en god relation. Nogle har et mere pragmatisk forhold til koordinatoren, men sætter stadig stor pris på den hjælp, de kan få fra koordinatoren. Typisk hjælper koordinatoren i forhold til at overbringe ønsker mv. til sagsbehandleren og til at tale den unges sag, også ved netværksmøder. Flere af de unge giver udtryk for, at det er en lettelse, at der har været en person, som de har følt har hjulpet dem.

På tværs af casene giver de unge udtryk for, at de er glade for at kunne spørge en til råds, der ikke er sagsbehandler, og som ikke er repræsentant for systemet. Fra casestudierne er det det klare indtryk, at de unge er klar over rollefordelingen mellem sagsbehandler og koordinator. Sagsbehandleren har myndighedsrollen og koordinatoren er en person, der er lyttende og som man kan være fortrolig med, uden at det går videre til andre parter. Dette indikerer således, at det har været relativt uproblematisk, at koordinatoren har en dobbelt funktion som både den unges rådgiver og kontaktperson og koordinator i relation til myndighederne.

En koordinator nævner, at de har et andet mandat til at være lyttende i forhold til, hvad der foregår sammenlignet med sagsbehandleren, og en sagsbehandler fremhæver, at dette også gør sig gældende i forhold til anbringelsesstedet:

"Koordinatoren har haft en god position, da den unge ikke opfatter ham som en del af straffen. Koordinatoren kan fungere som ventil i forhold til den unges problemer. Det er godt, at der er en udefra, som kan sparre med den unge i forhold til konflikter, som opstod på opholdsstedet. De har talt meget om, at den unge måske selv har været skyld i en konflikt, og det har den unge godt kunnet reflektere over." (sagsbehandler)

Casestudierne viser, at koordinatoren i specielt to-tre af sagerne har skabt en meget tæt relation, næsten familiær til den unge. Koordinatoren beskrives som en man kunne stole på, og de unge håber at kunne fortsætte relationen efter ungdomssanktionens afslutning.

At koordinatoren kan være med til at skabe tryghed ift. overgange understreges også i en af casene, hvor den unge først sent i forløbet fik tildelt en koordinator. På den sikrede institution vurderes, at det ville have gjort en forskel, hvis denne unge havde haft en koordinator fra start, især i overgangssituationen mellem sikret institution og opholdssted:

”Det var et kæmpe minus, at den unge ikke havde en koordinator. I forvejen følte han sig svigtet af alt og alle, og havde i den grad brug for at føle sig hørt og set. En koordinator kunne have bidraget med at gøre ham mere tryk i forhold til, hvad der skulle ske. Han ville have haft stor glæde af en koordinator, som kunne bane vejen for ham.” (anbringelsessted)

Kontakt til forældre

Ud over at have tæt kontakt til den unge står koordinatoren også for kontakten til den unges forældre. Spørgeskemaet til koordinatorene viser, at kontakten til forældrene fylder ca. 10 pct. af koordinatorenes tid på tværs af faserne. Ses der på rollefordelingen mellem koordinator og andre aktører, er billedet nogenlunde det samme som for ungekontakten: I 36 pct. af sagerne er det andre end koordinatoren, der har ansvaret for forældrekontakten, typisk sagsbehandler eller ansatte på anbringelsesstedet.

Tabel 6-6: Hvem havde det primære ansvar for kontakten til den unges forældre i forløbet?

	Antal	Procent
Koordinator	40	48 %
Sagsbehandler	22	27 %
Sagsbehandler og koordinator (samme person)	13	26 %
Anden aktør	7	8 %
Ved ikke	1	1 %
I alt	83	100 %

Kilde: Survey til koordinator n= 83

Casestudierne viser, at der er en vis variation i omfanget af koordinatorenes kontakt til forældrene, kontaktformen og indholdet af kontakten. Nogle af koordinatorene har mest kontakt til forældrene ved netværksmøderne, mens andre er i jævnlig telefonisk kontakt med forældrene. Det skal nævnes, at forældrene generelt er i tættere kontakt med de ansatte på anbringelsesstederne, hvor tæt forældresamarbejde også prioriteres højt.

Flere forældre har i forbindelse med casestudierne givet udtryk for at værdsætte koordinatorens rolle. Forældrene har dels været glade for, at koordinatoren har kunnet støtte op om deres børn, og dels selv gjort god brug af koordinatoren til at afklare de tvivlsspørgsmål, der måtte være, ligesom koordinatoren i flere tilfælde hjælper forældrene i forhold til, hvordan de bedst kan støtte op om deres barn. Flere forældre giver endvidere udtryk for, at det er meget lettere at få fat i koordinatoren end sagsbehandleren, og at det er rart, at koordinatoren har tid til at informere dem løbende om, hvad der sker i deres barns sag. I den case, hvor der først sent blev tilknyttet en koordinator, er forældrene kede af, at koordinatoren ikke var tilknyttet før, da de forestiller sig, at det kunne have betydet bedre inddragelse af dem i deres søns sag. I tilfælde hvor forældrene ikke har villet deltage i møder, har koordinatoren efterfølgende opsøgt dem for at informere dem i forhold til sagens videre forløb.

Samtidig skal det nævnes, at der i casestudierne også er eksempler på, at det ikke altid er hensigtsmæssigt med en dyb inddragelse af forældrene i den unges sag. I en af sagerne har det således været et mål, at den unge skulle løsrive sig fra forælderen, da forælderen havde en negativ indvirkning på den unge. I den forbindelse pointerer sagsbehandleren, at man skal skelne mellem inddragelse af forældrene og orientering til forældrene, og at forælderen i denne sag hele tiden har været informeret om forløbet.

6.6 Systemrelaterede opgaver

Den anden del af koordinatorens rolle er mere systemrelaterede opgaver i forhold til koordination og opfølgning i forhold til mål i den unges handleplan. Denne del af koordinatorfunktionen er tæt forbundet med de to øvrige centrale elementer i handleplanen, nemlig netværksmøder og handleplan med særligt fokus på uddannelse og beskæftigelse.

Netværksmøder

Som del af styrkelsen af ungdomssanktionen indskærpes, at der bør afholdes netværksmøder med deltagelse af alle relevante professionelle aktører samt den unge og forældrene. Den bæ-

rende antagelse er, at netværksmøderne kan medvirke til en fælles forståelse af mål og indsatser og dermed en mere sammenhængende og koordineret indsats – og et mere effektivt samarbejde. Samtidig er det antagelsen, at involveringen af de unge og deres forældre i netværksmøder vil sikre, at deres ønsker og behov høres, og at de unge og forældrene dermed vil have større ansvarlighed i forhold til handleplanen.

Evalueringen indikerer, at netværksmøderne har høj prioritet i forbindelse med forløb i ungdomssanktionen, og netværksmøderne er således den aktivitet, som koordinatorene ifølge egne oplysninger bruger næstmest tid på. Således bruger koordinatorene i gennemsnit 14 pct. af deres tid i fase 1 og i fase 2 til netværksmøder, og 11 pct. af tiden i fase 3 bliver anvendt i relation til netværksmøder.

Tabel 6-7: Oversigt over gennemsnittet af hvor stor en andel af deres tid, koordinatorene bruger på netværksmøder (hvor koordinatorens samlede tidsforbrug på sagen udgør 100)

	Observeret minimum	Observeret maksimum	Gennemsnit	Respondenter
Andel af tid brugt på netværksmøder, fase 1	0 %	65 %	13,68 %	38
Andel af tid brugt på netværksmøder, fase 2	2 %	40 %	14,02 %	52
Andel af tid brugt på netværksmøder, fase 3	2 %	30 %	11,33 %	43

Kilde: Survey til koordinatorene n= 83

Ifølge håndbogen om ungdomssanktionen er det koordinator, der er ansvarlig for at afholde netværksmøder. Spørgeskemaundersøgelse blandt koordinatorene viser imidlertid, at det i 36 pct. af sagerne er andre end koordinatoren, der står for møderne, og at det i disse tilfælde typisk er sagsbehandlere (19 pct.), der er ansvarlige for afholdelsen af netværksmøderne. Intentionen i lovændringen om at det er koordinator, der skal afholde netværksmøderne, lader altså ikke til at blive efterlevet i alle sager.

Tabel 6-8: Hvem var ansvarlig for afholdelse af netværksmøderne?

	Antal	Procent
Sagsbehandler	16	19 %
Koordinator	43	52 %
Sagsbehandler og koordinator (samme person)	10	12 %
Anbringelsesstedet	5	6 %
Andre	0	0 %
Ved ikke	9	11 %
I alt	83	100 %

Kilde: Survey til koordinatorene n= 83

Fra casestudierne er det erfaringen, at der i alle sager bliver afholdt netværksmøder. I størstedelen af sagerne bliver der afholdt netværksmøder i forbindelse med de opfølgingsamtaler, som sagsbehandlere har hvert halve år, mens der i enkelte sager afholdes netværksmøder med større hyppighed.

Casestudierne viser endvidere, at netværksmøderne ofte afholdes i et mindre forum. Typiske deltagere er således den unge og forældre, institution eller opholdssted, sagsbehandler og koordinator. Dvs. at mere eksterne parter såsom skole, fritidsaktiviteter, andet personligt netværk typisk ikke deltager i netværksmøderne, hvilket særligt i fase 3 kan være en svaghed i forhold til at aktivere ressourcer i de unges nærmiljø, som kan hjælpe den unge med at fastholde motivation og samtidig kan hjælpe med praktiske forhold.

I en af sagerne ville en ung ikke deltage på netværksmøderne, fordi han var bange for, at moderen på mødet ville få kendskab til, at han havde røget hash. Da det viste sig, at den unge generelt var bekymret for, hvad der blev bragt op på møderne, brugte koordinatoren meget tid på at forberede ham til møderne. Det bevirkede, at den unge efterhånden turde være til stede til netværksmøderne, hvilket skabte bedre betingelser for inddragelsen af den unge.

I de fleste af sagerne er den unge med i hele netværksmødet. Men i to af sagerne har man imidlertid valgt at inddelle netværksmødet i to dele, hvor den første del kun udgøres af de professionelle og forældre, og den unge første deltager i anden halvdel af mødet. I de to tilfælde har man valgt at organisere det på denne måde, fordi man vurderer, at den unge kan have svært ved at skelne mellem, hvilke beslutninger der er blevet truffet, og hvad der blot har været til diskussion. I en af sagerne er det også ud fra en vurdering af, at den unge ikke kan koncentrere sig i den fulde mødelængde. Koordinator og ansatte på opholdssteder nævnes i øvrigt også, at man ofte organiserer netværksmøderne på denne vis for at undgå "splitting", hvor den unge spiller de involverede parter ud mod hinanden.

Casestudierne viser også, at en vigtig rolle for mange koordinatore er at forberede den unge på, hvad der sættes på dagsordenen på netværksmøderne. Flere koordinatore fortæller, at de inden møderne bestræber sig på at afdække, om der er noget særligt, den unge gerne vil have på dagsordenen. Mange af koordinatorene sørger også for at tale mødet igennem med den unge efter mødet for at sikre, at den unge har forstået og er indforstået med, hvad der er blevet diskuteret og besluttet.

Handleplaner med særligt fokus på uddannelse og beskæftigelse

Det er med lovændringerne blevet indført, at handleplanen for den unge særligt skal fokusere på at ruste og motivere den unge til uddannelse og beskæftigelse. Det er i forlængelse heraf indskrevet i loven, at uddannelse og beskæftigelse allerede fra fase 1 skal fremgå som et konkret mål i handleplanen, og at der gennem alle tre faser skal være en plan for, hvordan man kan forberede og motivere den unge til at indgå i beskæftigelse eller uddannelse senest ved afslutningen af fase 3. Det er sagsbehandleren, der er ansvarlig for at opstille de overordnede punkter i handleplanen, og det er koordinatorens opgave at sikre, at den unge og forældrene inddrages i udformningen af og ansvarliggøres ift. de målsætninger, der opstilles i handleplanen.

I spørgeskemaundersøgelsen vurderer koordinatorene, at der i 61 pct. af sagerne i høj eller i meget høj grad har været fokus på uddannelse og beskæftigelse i handleplanen ved opstart af sanktionen, men også at der i 16 pct. af sagerne er lavt eller meget lavt fokus herpå.

Tabel 6-9: Hvilken grad var der fokus på uddannelse og beskæftigelse i den unges handleplan? – Ved opstart af sanktionen

	Antal	Procent
I meget lav grad	5	6 %
I lav grad	8	10 %
I nogen grad	13	16 %
I høj grad	30	36 %
I meget høj grad	21	25 %
Ved ikke	6	7 %
I alt	83	100 %

Kilde: Survey til koordinatore n= 83

Til sammenligning viser spørgeskemaundersøgelsen, at fokus på uddannelse og beskæftigelse intensiveres ved afslutningen af sanktionen. Der er således ved afslutningen af sanktionen 77 pct. af sagerne, hvor der i høj eller i meget høj grad er fokus herpå. I blot 3 pct. af sagerne vurderes fokus på uddannelse og beskæftigelse at være lavt eller meget lavt ved afslutningen af ungdoms-sanktionen.

Tabel 6-10: I hvilken grad var der fokus på uddannelse og beskæftigelse i den unges handleplan? – Ved afslutning af sanktionen

	Antal	Procent
I meget lav grad	1	1 %
I lav grad	2	2 %
I nogen grad	7	8 %
I høj grad	25	30 %

I meget høj grad	39	47 %
Ved ikke	9	11 %
I alt	83	100 %

Kilde: Survey til koordinatorene n= 83

Overordnet vurderer koordinatorene således, at der i langt flertallet af sagerne har været et fokus på uddannelse og beskæftigelse i handleplanen, om end der dog også er indikationer af, at reglerne vedr. handleplanens fokus på uddannelse og beskæftigelse endnu ikke er fuldt implementeret – særligt i opstarten af ungdomssanktionen. I casestudierne bekræftes dette, men der peges også på, at der ofte i fase 1 er mange andre problematikker, der skal adresseres, før der er basis for at sætte fokus på uddannelse og beskæftigelse.

At der undervejs i ungdomssanktionen løbende er fokus på uddannelse og beskæftigelse kommer også til udtryk ved, at koordinatorene anvender en del af deres tid på aktiviteter, der går på at afdække behov og muligheder for uddannelse og beskæftigelse. Således bruger koordinatorene i snit 6 pct. af deres tid på dette i fase 1 og 7 pct. af tiden i fase 2, mens dette stiger en smule i fase 3, hvor 11 pct. af koordinatorenes tid bruges til dette. Casestudierne tegner nogle billede af, hvad det er for aktiviteter, koordinatoren indgår i vedr. afdækning af behov og muligheder. Således ses i casestudierne, at koordinatorene i nogle af sagerne har hjulpet de unge i forhold til at finde praktikpladser og lignende. I andre sager er det anbringelsesstederne, der sørger for at formidle kontakt til praktikpladser, skoler, fritidsjob mv., og koordinatoren har i højere grad en rolle i forhold til at hjælpe den unge med at afklare, hvad denne har lyst til uddannelsesmæssigt. Flere koordinatorene fortæller, at de unge ofte har urealistiske forventninger til, hvad de kan uddannelses- og beskæftigelsesmæssigt, men at koordinatorene passer meget på, at de ikke underminerer motivationen, men i stedet langsomt prøver at spore de unge ind på mere realistiske uddannelses- og beskæftigelsesmæssige spor.

Netværksmøderne nævnes i lovgivningen som et redskab til at følge op på og give input i forhold til handleplanen. Spørgeskemaundersøgelsen med koordinatorene viser, at man i størstedelen af sagerne bruger netværksmøderne til at følge op på den unges handleplan. I 53 pct. af sagerne har man hver gang fulgt op på handleplanen, og i 19 pct. har man oftest brugt netværksmøderne til at samle op på handleplanen. I flertallet af sagerne bruges netværksmøderne således hver gang eller oftest til at følge op på handleplanen, mens det i knap 30 pct. af sagerne endnu ikke er blevet en fast vane at gennemgå handleplanen.

Tabel 6-11: Blev der fulgt op på den unges handleplan i forbindelse med netværksmøderne i hver fase?

	Antal	Procent
Ja hver gang	44	53 %
Ja oftest	16	19 %
Ja af og til	7	8 %
Nej	5	6 %
Ved ikke	11	13 %
I alt	83	100 %

Kilde: Survey til koordinatorene n= 83

Det er vurderingen ud fra casestudierne, at netværksmøderne og opfølgningen på handleplanen er med til at skabe en fælles sigtelinje for den unges forløb. En sagsbehandler fremhæver handleplanen som et redskab til at holde hinanden op på de opgaver, der skal udføres internt mellem de professionelle, herunder fokus på uddannelse og beskæftigelse. Han beskriver, at handleplanen fungerer som en kontrakt mellem de involverede parter.

Det er indtrykket fra casestudierne, at det kan være svært for de unge at forholde sig til de overordnede mål i deres handleplan, og at der er stor variation i, hvor godt kendskab til og hvor stort engagement de unge har i deres egen handleplan. Således har nogle af de unge ganske godt kendskab til handleplanen og går op i at nå målene, mens andre har en svag fornemmelse af, hvad de mest konkrete fokuspunkter (såsom at stå op om morgenen, vaske tøj mv.) går på.

6.7 Arbejdsdelingen mellem sagsbehandlere og koordinatore

Som det fremgik af ovenstående afsnit, er der nogle af aspekterne i lovændringerne, der endnu ikke er fuldt ud implementeret i kommunerne. I dette afsnit undersøges det ud fra casestudierne, hvordan de kommunale rammer kan være drivkræfter eller barrierer i forhold til at implementere lovændringerne.

I nogle kommuner har man ikke implementeret en selvstændig koordinatorfunktion. I stedet varetager sagsbehandleren koordinatorrollen, evt. i samspil med anbringelsesstederne. Dette kan i nogle henseender være hensigtsmæssigt, fx hvis den unge ikke er tryk ved at have mange personer ind over sin sag. Samtidig er det en meget tidskrævende opgave at være koordinator, og den store mængde af koordination og uplanlagte møder og hændelser, der skal tages hånd om, passer typisk ikke godt ind i en sagsbehandlers arbejdsrutiner. I sagen, hvor sagsbehandler også varetog koordinatorrollen, pointerer hun i tråd hermed, at hun i starten brugte lang tid på at ringe frem og tilbage til de involverede parter i den unges sag i forhold til, hvem der gjorde hvad og hvorfor. Sagsbehandleren fremhæver det som en stor belastning, da hun i forvejen havde mange andre sager, der skulle tages hånd om. Omvendt fremhæver sagsbehandlere i de sager, hvor arbejdsdelingen mellem sagsbehandler og koordinator fungerer, at koordinatoren kan være en rigtig god aflastning for sagsbehandleren, da der er meget arbejde forbundet med at koordinere, og at det er tidskrævende at inddrage og opbygge relationer til den unge.

Det er erfaringen fra casestudierne, at de steder, hvor man ikke eller først sent i forløbet har tilknyttet koordinator, er sagsbehandlerne positivt indstillede ift. at få en koordinator, der kan aflaste dem. Casestudierne viser endvidere, at en barriere for at ansætte en koordinator kan være, at det kan virke uoverskueligt og ressourcetungt at rekruttere og uddanne en koordinator. Koordinatorer kan deltage på uddannelsesforløb hos Socialstyrelse, men casestudierne viser, at dette ikke er kendt i alle kommuner. I tråd hermed fortæller flere selvstændige koordinatore, der sælger koordinatorydelser til kommuner, at især mindre kommuner, der kun har en eller to ungdomssanktioner, synes det er svært at navigere i de indbyrdes roller mellem sagsbehandler og koordinator. Det er deres oplevelse, at det i disse tilfælde er den eksterne koordinator, der kan guide sagsbehandleren i reglerne om og udførelsen af koordinatorfunktionen.

Koordinatorrollen er organiseret forskelligt på tværs af kommunerne. I to kommuner har man valgt at fastansætte en koordinator, der tager sig af alle ungdomssanktioner. Koordinatoren arbejder i samme bygning som sagsbehandlerne, hvilket skaber gode betingelser for vidensdelingen mellem sagsbehandler og koordinator. Sagsbehandleren fremhæver koordinatoren som en god sparringspartner, der også tager del i udarbejdelsen af den unges handleplan, og det ses som en fordel, at man fysisk er placeret i samme bygning: *"Det er jo altid lettere at samarbejde, hvis man fysisk befinder sig samme sted. Man snakker sammen hele tiden, hvilket giver et helt andet flow i sagsarbejdet."*(sagsbehandler)

Casestudierne viser generelt, at der er tilfredshed med samarbejdet mellem kommune og anbringelsessteder i forbindelse med afholdelsen af netværksmøder. Det fremgår således, at begge parter prioriterer netværksmøderne. Medarbejdere på anbringelsessteder nævner, at sagsbehandlerne ofte har travlt, men at det ikke influerer negativt på afholdelsen af netværksmøder.

Selvom det er koordinatoren, der står for koordinationen og kontakten til den unge og forældre i ungdomssanktionen, så er det i sidste ende den unges sagsbehandler, der har det endelige ansvar for at koordineringen og samarbejdet finder sted¹⁶. Koordinatorens og sagsbehandlerens roller er derfor tæt forbundne, og casestudierne viser, at det nogle gange kan være svært at finde den rette balance i forhold til, hvem der gør hvad. I nogle sager er der ingen retningslinjer, og både sagsbehandlere og koordinatore oplever at bruge mange ressourcer på at afklare indbyrdes roller og opgaver. I andre sager er der klare retningslinjer, hvor koordinatorens rolle som kontaktperson og støtte til den unge og sagsbehandlerens rolle som myndighedsperson er klart beskrevet, og hvor der i forlængelse heraf er stor tilfredshed med samarbejdet.

¹⁶ Servicestyrelsen: Håndbog om Ungdomssanktionen

Koordinatorurveyen viser, at kommunen for 55 pct. af koordinatorernes vedkommende har udarbejdet rammer for koordinatorarbejdet. Det tyder således på, at man mange steder stadig mangler at blive mere klare på, præcis hvordan rollefordelingen mellem koordinator og sagsbehandler skal være, og hvad man helt præcist kan bruge koordinatorrollen til i sager om ungdomssanktionen.

Tabel 6-12: Koordinator: Har kommunen udarbejdet rammer for dit arbejde?

	Antal	Procent
Ja	31	55 %
Nej	16	29 %
Ved ikke	9	16 %
I alt	56	100 %

Kilde: Survey til koordinatører n= 56

6.8 Deltagelse i uddannelse og efterlevelse af anbefalinger

For at skabe gode betingelser for implementeringen af koordinatorrollen udbyder Socialstyrelsen en koordinatoruddannelse. Koordinatoruddannelsen består af 12 moduler, som har til formål at oplyse koordinatorerne om lovgivning og juridiske principper i forbindelse med en ungdomssanktion, herunder koordinatorens opgaver og rolle i de tre faser i ungdomssanktionen. Samtidig skal uddannelsen være med til at forberede koordinatorerne på potentielle problematikker i arbejdet med den unge og andre relevante aktører i ungdomssanktionen.

Som det fremgår af Tabel 8-5 i bilag, har 71 pct. af koordinatorerne i spørgeskemaundersøgelsen deltaget i koordinatoruddannelsen. Koordinatorerne giver i koordinatorurveyen udtryk for, at langt flertallet af dem er tilfredse med den faglige kvalitet i uddannelsen (jf. Tabel 8-6 i bilag er 84 pct. tilfredse eller meget tilfredse) og med det faglige udbytte (jf. Tabel 8-7 i bilag er 84 pct. af koordinatorerne er enten meget tilfredse eller tilfredse).

Koordinatorernes svar i spørgeskemaet viser dog også, at der er en vis divergens koordinatorerne imellem i forhold til om de mener at kunne bruge koordinatoruddannelsen i arbejdet med ungdomssanktionen. Jf. Tabel 6-13 svarer 62 pct., at de enten mener at kunne bruge koordinatoruddannelsen i meget høj eller i høj grad, og 39 pct. svarer enten i nogen grad eller i lav grad.

Tabel 6-13: I hvilken grad mener koordinator at kunne bruge koordinatoruddannelsen i arbejdet med ungdomssanktionen?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	8	21%
I høj grad	16	41%
I nogen grad	12	31%
I lav grad	3	8%
I meget lav grad	0	0%
Slet ikke	0	0%
Ved ikke	0	0%
I alt	39	100%

Kilde: Survey til koordinatører n= 55

For at vurdere, om koordinatoruddannelsen bevirker, at koordinatorrollen i højere grad implementeres i ungdomssanktionen i tråd med intentionerne i lovgivningen, ses på sammenhængen mellem koordinatører, der har deltaget i koordinatoruddannelsen, sat i forhold til tre væsentlige opgaver, der ifølge lovgivningen skal varetages af koordinatorerne, nemlig afholdelse af netværksmøder, kontakt til den unge samt kontakt til forældre.

Analysen viser, at der er en høj grad af sammenhæng mellem, om koordinatorerne har deltaget i koordinatoruddannelsen, og om de følger anbefalingerne for rollefordelingen mellem koordinator og sagsbehandler. Jf. Tabel 8-8 i bilag gælder det for 60 pct. af de koordinatører, der har delta-

get i undervisningen, at det er dem selv, der er ansvarlige for afholdelsen af netværksmøder. Det samme gør sig gældende for 33 pct. af de koordinatore, der ikke har deltaget på uddannelsen. Koordinatorerne, der ikke har fået uddannelse, er således mere tilbøjelige til at overlade ansvaret for netværksmøder til andre aktører, typisk sagsbehandlere.

Samme billede ses, når det handler om kontakten til den unge og forældrene. Således har 80 pct. af de koordinatore, der har deltaget i koordinatoruddannelsen, haft det primære ansvar for kontakten til den unge i forløbet mod 50 pct. af de koordinatore, der ikke har, (se tabel 8-7 i bilag)¹⁷. Mht. kontakten til forældre har koordinatorerne en tendens til at lægge denne opgave lidt mere over til sagsbehandlerne, men stort set samme tendens viser sig her: 72 pct. af de koordinatore, der har været på uddannelse, står selv for kontakten til forældrene, mens dette gælder for 44 pct. af de koordinatore, der ikke har deltaget i uddannelsen.

Det tyder således på, at uddannelsen er med til at gøre det klart for koordinatorerne hvad deres rolle er i ungdomssanktionen, og hvordan opgavefordelingen ideelt set bør være mellem koordinator og sagsbehandler. Analysen viser dog også, at der stadig er en del koordinatore – også blandt de, der har været på uddannelsen – der endnu ikke påtager sig de opgaver, som anbefales i håndbogen om ungdomssanktionen.

Det er endvidere blevet analyseret, om kommunestørrelse og erfaringsgrundlag med Ungdomssanktionen har betydning for efterlevelsen af lovgivningen på forskellige parametre. Der ses ikke nogen sammenhæng hermed, muligvis også grundet de sparsomme erfaringer på tværs af kommunerne, da der typiske er tale om sager per kommune, om end de største kommuner har op til 11 sager, men til gengæld også har sagerne spredt på flere sagsbehandlere).

Socialstyrelsen tilbyder ud over koordinatoruddannelsen også erfa-møder for koordinatore. På erfa-møderne er der mulighed for erfaringsudveksling koordinatorerne imellem, hvilket kan sikre, at koordinatorerne rustes bedre til opgaven som koordinator. Surveyen viser, at 56 pct. af koordinatorerne har deltaget i erfa-møder (jf. Tabel 8-11 bilag), og at lidt under halvdelen af dem, der har deltaget, er meget tilfredse med møderne (jf. Tabel 8-12 bilag). Socialstyrelsen har yderligere etableret en vejledning til koordinatorerne på telefon eller mail, som kan anvendes, hvis koordinatorerne har tvivlsspørgsmål. Surveyen viser, at størstedelen af koordinatorerne meget sjældent (52 pct.) eller aldrig (34 pct.) benytter sig af vejledningen (jf. Tabel 8-13 i bilag).

I modsætning hertil gør koordinatorerne relativt ofte brug af Socialstyrelsens håndbog om ungdomssanktionen. Ifølge Tabel 8-14 i bilag bruger 39 pct. af koordinatorerne håndbogen en eller flere gange om ugen, og 16 pct. bruger den hver anden måned. Dog er der stadig 40 pct. der svarer, at de meget sjældent eller aldrig benytter sig af håndbogen.

6.9 Tværgående opsamling på anvendelse af lovændringer

Evalueringen tegner et billede af, at koordinatorens rolle som den unges kontaktperson som udgangspunkt er højest prioriteret rent ressourcemæssigt, og at størstedelen af koordinatorerne har en tæt personlig dialog med de unge i form af ugentlige møder og løbende telefonisk kontakt, og at der dermed skabes et godt afsæt for en tæt og tillidsfuld relation. Evalueringen tegner dog også et billede af, at lovændringerne ikke er fuldt ud implementeret, idet flertallet af de unge ikke får tilknyttet en koordinator fra starten af forløbet, og samtidig ses, at koordinatorrollen i flere sager varetages af sagsbehandleren, som også agerer myndighed i sagen. Og endelig ses der en tendens til, at lovændringerne ikke er fuldt ud implementeret i forhold til, at koordinator skal have særligt fokus på den unge i fase 3.

Hvad angår koordinatorens systemrelaterede opgaver tegner evalueringen et billede af, at reglerne om netværksmøder og handleplaner med fokus på uddannelse og beskæftigelse har de tilsigtede virkninger i forhold til at understøtte koordination og sammenhæng. Samtidig tegner evalueringen dog også et billede af, at lovændringerne endnu ikke er fuldt ud implementeret, og at der særligt i den første fase af ungdomssanktionen kan være behov for yderligere fokus på at bruge handleplanen som et arbejdsredskab i forhold til at sikre fokus på uddannelse og beskæfti-

¹⁷ I tabel 8.14 og 8-15 er besvarelserne fra koordinatore og koordinatore der samtidig er sagsbehandlere, lagt sammen

gelse, upåagtet at der er andre forhold, der skal arbejdes med, før der mere eksplicit kommer fokus på uddannelse og beskæftigelse.

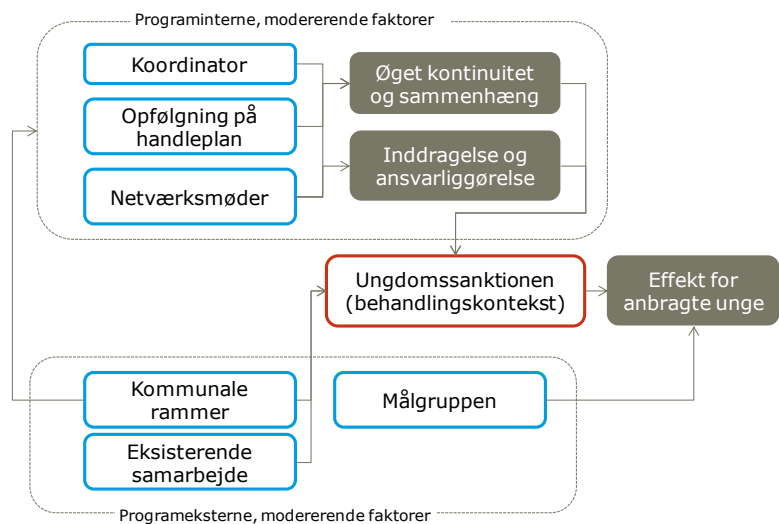
Endelig peger evalueringen på, at arbejdsdelingen mellem sagsbehandler og koordinator fortsat er uklar i mange forløb, særligt i kommuner med begrænsede erfaringer med ungdomssanktionen, og at der derfor er meget stor forskel på, hvordan opgaverne og ansvaret er fordelt indbyrdes. Evalueringen indikerer, at samarbejdet er mest velfungerende, når der er klare retningslinjer for roller og opgavefordeling, og hvor det er klart, at koordinatoren primært er den unges kontaktperson, og at myndighedsansvaret ligger hos sagsbehandleren.

7. LOVÆNDRINGERNES VIRKNING

Udgangspunktet for evalueringen af styrkelsen af ungdomssanktionen er, at de lovændringer, der er indført til styrkelsen, må betragtes som programinterne mekanismer i ungdomssanktionen, som skal styrke effekten af ungdomssanktionen.

Derfor er det væsentligt at undersøge, om lovændringerne har de intenderede virkninger både som intern mekanisme i forhold til at inddrage og ansvarliggøre den unge og forældre, og mere generelt i forhold til intentionerne bag ungdomssanktionen i form styrket uddannelse og beskæftigelse. Dette er illustreret i analysefiguren til højre.

I forlængelse heraf er i dette kapitel fokus på virkningerne af lovændringerne.

7.1 Inddragelse og ansvarliggørelse af unge og forældre

Et af formålene med at indføre lovændringerne om koordinatorrollen, netværksmøder og fokus på handleplaner har været at styrke inddragelsen af unge og forældre i ungdomssanktionen, idet det er antagelsen, at en styrket inddragelse vil føre til øget ansvarliggørelse af den unge og dennes forældre i forhold til de opstillede mål og planer.

Erfaringen fra casestudierne er overordnet set, at tiltagene har været med til at underbygge unges og forældrenes oplevelse af at være blevet inddraget.

For de unges vedkommende er oplevelsen af inddragelse dog tvetydig. På den ene side giver de unge i interviewene generelt udtryk for, at de primært opfatter ungdomssanktionen som en straf, fordi de unge ikke oplever, at varigheden af ungdomssanktionen ikke står mål med deres kriminalitet. Ungdomssanktionen iværksættes således mod deres vilje, og det betyder, at de unge ofte oplever, at de som udgangspunkt er sat uden for indflydelse, og den målrettede inddragelse og ansvarliggørelse i forhold til forløbet derfor virker modsætningsfyldt. På den anden side står det klart, når der spørges nærmere ind til det, at de unge oplever at have god mulighed for indflydelse, især baseret på om de efterlever aftaler mv. Det er især inden for områder som hjemmebesøg, skolevalg og tilrettelæggelse af ferier og aktiviteter, at de unge bliver inddraget og får medbestemmelse. Dette er vigtige ting i den unges hverdag, og de unge sætter stor pris på, at deres mening bliver hørt i disse henseender.

De forældre, der synes at de har god indflydelse, fremhæver, at de særligt er blevet hørt i forhold til hjemmebesøg og muligheden for tæt kontakt med anbringelsesstedet. Forældrene er ligesom de unge meget opmærksomme på, at ungdomssanktionen er en dom, og at de i bund og grund ikke kan have indflydelse på, at deres barn anbringes uden for hjemme. Set i lyset af dette er flere forældre positivt overraskede over, at sagsbehandlere, koordinators og anbringelsessteder lytter til deres mening. Disse forældre fremhæver, at kombinationen af koordinatorrollen og netværksmøderne har bidraget til en god grad af inddragelse af både dem og de unge. Dette har også været tilfældet i nogle af sagerne med mange tilbageførelser. Andre forældre har indtaget en meget passiv rolle ud fra det argument, at ungdomssanktionen er en dom. En forælder siger, at det er hendes opfattelse, at hendes ord ikke vil have nogen indflydelse, men at hun føler sig fint velinformet både om forløbet som sådan og om hvordan hendes søns hverdag fungerer.

Det påpeges både af sagsbehandlere, koordinatore og kontaktpersoner fra flere anbringelsessteder, at det kan svært at indfri målet om inddragelse af den unge og især forældrene, hvis de er af anden etnisk herkomst og ikke taler dansk. I så fald kan der være kommunikative vanskeligheder og kulturelle forskelle, der virker som barrierer for inddragelsen. Eksempelvis ville fædrene i to sager ikke vide af deres barn efter dommen, da de unge har bragt skam over familien. I det ene tilfælde har moderen dog fastholdt kontakten med den unge.

Et af formålene med at inddrage de unge i deres forløb og handleplan er ifølge lovgivningen at ansvarliggøre dem i forhold til deres mål. Casestudierne viser, at der er en vis variation ift., om de unge bliver ansvarliggjorte, og på hvilket plan ansvarliggørelsen ligger. Fx fortæller en unge: *"Jeg har aldrig brokket mig over min handleplan, da den altid har fulgt min historie. Der har været nogle mål om, at jeg skulle passe skolen og finde mig en bedre omgangskreds og nye venner. Jeg har selv været med til at formulere delmål i handleplanen. De fleste mål har jeg klaret selv. Jeg har klaret mig godt"* (ung). Denne ung har i høj grad været involveret i udformningen af handleplanen og fået et ejerskab i forhold til målsætningerne i handleplanen. En anden ung fortæller i samme dur: *"Jeg har opnået de mål, som jeg har sat mig, og jeg har svært ved at sige noget negativt om US. Det har været positivt for mig at få en ungdomssanktion."* (ung). Disse unge er gode eksempler på, hvordan inddragelsen i handleplanen har understøttet deres ansvarliggørelse i forhold til målene i ungdomssanktionen.

I en anden sag fortæller en koordinator om en ung, at han ansvarliggøres i den forstand, at han gør hvad der bliver sagt og dermed følger målsætningerne i handleplanen: *"Han føler sig ansvarlig. Han gør de ting, der bliver sagt. Han vokser med opgaven. Han synes dog det hele er en straf. Det er svært, at de tager hans frihed. Han forstår ikke, at han ikke kan komme hjem, når han nu er blevet clean."* (den unges mor). Den unges mor understreger i overensstemmelse hermed, at den unge gør, hvad der bliver sagt med det mål for øje at få overstået ungdomssanktionen.

Andre unge vurderes ikke at være ansvarliggjort i forhold til målene i deres handleplan. Som nævnt har nogle unge svært ved at forstå målene, og hvad en handleplan egentlig er, og forholder sig mest til konkrete fokuspunkter. Dette indtryk bakkes op af en koordinator, der fortæller: *"Det er min oplevelse, at de unge som regel ikke kender målene i handleplanen. De unge har svært ved at forholde sig til målene i handleplanen."* (koordinator). I de fleste sager i casestudierne har koordinatoren søgt at inddrage den unge ved at gennemgå og formulere målene i samspil med den unge og sagsbehandleren. I en af sagerne er der dog også et eksempel på en ung, der har overladt udarbejdelsen af handleplanen til de professionelle: *"Jeg var ikke selv med til at bestemme hvad fokuspunkterne i handleplanen var. Det var fint nok, at de voksne satte fokuspunkterne."* (ung)

Samlet set tegner der sig altså et billede af, at de unge og deres forældre oplever, at de bliver involveret og inddraget i forløbet og i centrale beslutninger inden for de fastsatte rammer i sanktionen, og at denne involvering og inddragelse virker motiverende og ansvarliggørende i forhold til de mål, som er fastsat i handleplanen. Evalueringen tegner også et billede af, at den gennemgående koordinator er central i forhold til at sikre oplevelsen af involvering og inddragelse, ligesom netværksmøder som udgangspunkt har en positiv virkning.

7.2 De anbragte unges uddannelse og beskæftigelse

Et af de centrale mål med styrkelsen af ungdomssanktionen er, at de unge hjælpes til at komme i gang med eller genoptage skolegang og uddannelse, og dette fokus på uddannelse og beskæftigelse er en central del af styrkelsen af ungdomssanktionen.

De seneste tilgængelige registerdata vedr. de unges uddannelsessituation belyser højeste gennemførte uddannelser per 1. januar 2010. I evalueringen er de unges uddannelsesmæssige status derfor belyst gennem spørgeskemaundersøgelse blandt koordinatore, som er gennemført november til december 2011. Det betyder, at der er tale om en tværsnitsundersøgelse, hvor de unge er på forskellige stadier i forhold til ungdomssanktionens forløb: Nogle unge er fortsat i ungdomssanktionen (primært fase 3), og nogle unge har afsluttet ungdomssanktionen. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 41 pct. af de unge, der foreligger besvarelser for, ifølge koordinatorene er under uddannelse, og at yderligere 9 pct. formodes at være under uddannelse.

Tabel 7-1: Er den unge på nuværende tidspunkt under uddannelse?

	Antal	Procent
Ja	33	41 %
Nej	33	41 %
Ja, det formoder jeg, men jeg ved det ikke med sikkerhed (f.eks. hvis forløbet er afsluttet)	7	9 %
Ved ikke	7	9 %
I alt	80	100 %

Kilde: Spørgeskema til koordinator (n=83)

Spørgeskemaundersøgelsen viser ydermere, at der for 9 af de unge er tale om produktionsskole, AMU eller ungdomsskole, mens der for 18 unge er tale om ordinær ungdomsuddannelse.

En nærmere analyse af de unges uddannelsesmæssige status i efteråret 2011 viser, at der er større chance for at være i uddannelse, jo yngre de unge er. Dette antages at hænge sammen med, at når de unge når over den skolepligtige alder, kan det være svære at finde egnede skoletilbud til dem og fastholde dem i de uddannelser, man sætter i gang. Derimod ses ingen markante sammenhænge mellem de unges foranstaltningshistorik og uddannelsesmæssige status, ligesom der ikke ses sammenhænge mellem deres kriminalitetshistorik og uddannelsesmæssige status.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt koordinatorerne viser, at 25 pct. af de unge, der foreligger besvarelser for, er i beskæftigelse i efteråret 2011, og at der for 70 pct. af disse er tale om fuldtidsbeskæftigelse.

Tabel 7-2: Er den unge på nuværende tidspunkt i beskæftigelse?

	Antal	Procent
Ja	20	25 %
Nej	46	58 %
Ja, det formoder jeg, men jeg ved det ikke med sikkerhed (fx hvis forløbet er afsluttet)	5	6 %
Ved ikke	9	11 %

Kilde: Spørgeskema til koordinator (n=83)

En nærmere analyse viser her, at der kan være en tendens til sammenhæng mellem foranstaltningshistorik og beskæftigelsesgrad, idet omtrent 25 pct. af de unge med maksimalt én tidligere foranstaltning er i arbejde, mens der blandt de 25 unge, der er i beskæftigelse, blot er fire med mere end en foranstaltning.

De kvalitative casestudier, som omhandler hhv. fire katotiske forløb og fire eksemplariske forløb, tegner et billede af, at forløbet i ungdomssanktionen i de eksemplariske cases giver de unge mulighed for komme væk fra deres lokalmiljø og de forventninger, der møder her, og at forløbet dermed giver de unge mulighed for at reflektere over deres egne ønsker og forventninger til tilværelsen. Dette betyder, at flere af de unge gennem forløbet bliver mere afklaret i forhold til evt. uddannelse og påbegynder uddannelse eller praktikforløb.

Interviewene med de anbragte unge og deres forældre tegner et billede af, at der foregår et motiveringsarbejde på institutionerne i fase 1 og fase 2, som medvirker til, at de unge finder vej ind i uddannelse. Samtidig tegner interviewene dog også et billede af, at de unge, der

XX føler, at han i dag står et sted, han aldrig troede, han ville være i dag. Han læser til pædagog og vil gerne arbejde med unge kriminelle. Han siger, at han har haft en stærk vilje og personlighed, og at det har betydet, at det er gået ham godt i US. Han har reflekteret over, hvorfor han er havnet der, hvor han havnede. Han har tænkt alle sine fejl i livet igennem for at kunne starte et nyt liv langt væk fra sin tidligere omgangskreds.

kommer i gang med uddannelse og bliver fastholdt i denne i fase 3, er unge, der i forvejen har været mere motiverede i retning af uddannelse, eller unge, hvor der hos forældrene er en opbakning til de unge og deres valg af uddannelse.

Casestudierne tegner imidlertid også et billede af, at der for en række af de dømte unge er længere til realisering af målsætningen om uddannelse eller beskæftigelse. Blandt nogle af de unge, som indgår i casestudierne, fremhæver sagsbehandlere og medarbejdere på institutioner, at der er behov for behandling af misbrug eller psykiske problemer, før der er basis for at påbegynde et skole- eller beskæftigelsestilbud. Herudover er der flere unge – også med behandlingsbehov – der dog også påbegynder skolegang eller beskæftigelse, hvor mange af dem klarer sig godt, men falder tilbage i u hensigtsmæssige adfærdsmønstre, når de møder deres gamle netværk og derpå afbryder deres skolegang eller beskæftigelse. Her peger sagsbehandlere og forældre til nogle af de unge på, at institutionerne for så vidt gør, hvad de kan, og at det centrale problem er, hvad der sker i fase 3 eller efter ungdomssanktionen, når de unge vender tilbage til deres tidligere miljø.

7.3 Hvilke forhold har betydning for effekten

I dette afsnit undersøges, om lovændringerne vedr. koordinator, handleplaner med fokus på uddannelse og beskæftigelse og netværksmøder har en betydning for, om de unge opnår at komme i arbejde eller under uddannelse. Det skal i den forbindelse understreges, at det datasæt, der ligger til grund for analyserne, indeholder et lille antal unge, hvorfor mulighederne for at teste sammenhænge statistisk er begrænset.

Den bærende antagelse bag lovændringerne er, at man ved at sætte et målrettet fokus på uddannelse og beskæftigelse kan sætte en mere sammenhængende ramme for ungdomssanktionens forløb, og at dette kan understøtte den unges udbytte af forløbet. Undersøger man, om der er sammenhæng mellem et mere målrettet fokus på uddannelse og beskæftigelse og de unges uddannelsesmæssige status i efteråret 2011, ses, at 33 pct. af de unge, der har deltaget i uddannelsesstilbud undervejs i ungdomssanktionen, også er i uddannelse i efteråret 2011, mod 26 pct. af de unge, der ikke deltog i undervisningstilbud i fase 2 eller 3.

Tabel 7-3: Har uddannelsesstilbud betydning for, om den unge kommer i uddannelse

	Status på uddannelse, efteråret 2011				I alt	
	I uddannelse		Ej i uddannelse		Antal	Procent
Deltagelse i uddannelsesstilbud i fase 2 eller 3	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ja	20	33 %	41	67 %	61	100 %
Nej	19	26 %	53	74 %	72	100 %
I alt	39	29 %	94	71 %	133	100 %

Kilde: Journaldata og koordinatorsurvey

En tilsvarende, og mere udtalt, tendens ses for sammenhængen mellem deltagelse i beskæftigelsestilbud undervejs i ungdomssanktionen og de unges beskæftigelsessituation efteråret 2011, hvor 25 pct. af de unge, der har deltaget i beskæftigelsestilbud er i arbejde, mens det blot er 14 pct. af de unge, der ikke har deltaget i beskæftigelsestilbud, der er i arbejde.

Tabel 7-4: Har beskæftigelsestilbud betydning for om den unge kommer i beskæftigelse

	Status på beskæftigelse, efteråret 2011				I alt	
	I arbejde		Ej i arbejde		Antal	Procent
Deltagelse i beskæftigelsestilbud i fase 2 eller 3	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ja	15	25 %	46	75 %	61	100 %
Nej	10	14 %	62	86 %	72	100 %
I alt	25	19 %	108	81 %	133	100 %

Kilde: Journaldata og koordinatorsurvey

Evalueringens resultater synes således umiddelbart at understøtte den bærende antagelse bag lovændringerne, om end datamaterialet dog er for spinkelt til at kunne fastslå sammenhængen.

En af de bærende antagelser bag lovændringerens indhold er, at der skal udarbejdes en handleplan med mål og plan for, hvordan de unge ved ungdomssanktionens afslutning kan være i uddannelse eller beskæftigelse, samt at der skal være løbende opfølgning på handleplanen. Ser man på, hvilken betydning arbejdet med handleplanen har i forhold til de unges uddannelses- og beskæftigelsesmæssige status i efteråret 2011 ses også en sammenhæng.

Af nedenstående tabeller ses således, at der blandt de unge, hvor der ved opstarten af ungdomssanktionen har været fokus på handleplanen er 58 pct., der er i uddannelse, mens blot 13 pct. af de unge, hvor der ikke er fokus på handleplanen ved opstart, er i uddannelse i efteråret 2011.

Tabel 7-5: Har handleplaner ved opstart betydning for om den unge kommer i uddannelse

Fokus ved opstart	<i>Status på uddannelse, efteråret 2011</i>				<i>I alt</i>	
	<i>I uddannelse</i>		<i>Ej i uddannelse</i>		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ej fokus	11	13 %	74	87 %	85	100 %
Fokus	28	58 %	20	42 %	48	100 %
I alt	39	29 %	94	71 %	133	100 %

Kilde: Survey til koordinatører

Denne tendens er også udtalt, hvad angår beskæftigelse, hvor det ses, at 29 pct. af de unge, hvor der er fokus på handleplanen ved opstart af ungdomssanktionen, er i beskæftigelse, mens blot 13 pct. af de unge, hvor der ikke er fokus på handleplanen ved opstarten, er i beskæftigelse.

Tabel 7-6: Har fokus på uddannelse og beskæftigelse i handleplaner ved opstart betydning for om den unge kommer i beskæftigelse

Fokus ved opstart	<i>Status på beskæftigelse, efteråret 2011</i>				<i>I alt</i>	
	<i>I arbejde</i>		<i>Ej i arbejde</i>		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ej fokus	11	13 %	74	87 %	85	100 %
Fokus	14	29 %	34	71 %	48	100 %
I alt	25	19 %	108	81 %	133	100 %

Kilde: Survey til koordinatører

Ligeledes tegner evalueringen et billede af, at der er en positiv virkning af en løbende opfølgning på handleplanen. Således er 36 pct. af de unge, hvor der altid blev fulgt op på handleplanen i hver fase, i beskæftigelse, mod 11 pct. af de unge, hvor der ikke altid blev fulgt op til hvert netværksmøde.

Tabel 7-7: Har løbende opfølgning på handleplaner betydning for om den unge kommer i beskæftigelse

Løbende opfølgning handleplan	<i>Status på beskæftigelse, efteråret 2011</i>				<i>I alt</i>	
	<i>I arbejde</i>		<i>Ej i arbejde</i>		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ikke altid	10	11 %	81	89 %	91	100 %
Altid	15	36 %	27	64 %	42	100 %
I alt	25	19 %	108	81 %	133	100 %

Kilde: Survey til koordinatore

Det samme gør sig gældende for uddannelse, hvor 55 pct. af de, hvis handleplaner altid blev fulgt op på netværksmøder, er i uddannelse, mod 18 pct. af de, hvor der ikke altid blev fulgt op på handleplanerne.

Tabel 7-8: Har løbende opfølgning på handleplan betydning for, om den unge kommer i uddannelse

Løbende opfølgning handleplan	Status på uddannelse, efteråret 2011				I alt	
	I uddannelse		Ej i uddannelse		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Ikke altid	16	18 %	75	82 %	91	100 %
Altid	23	55 %	19	45 %	42	100 %
I alt	39	29 %	94	71 %	133	100 %

Kilde: Survey til koordinatore

Her synes evalueringens resultater altså også at understøtte antagelsen om, at en målrettet brug af og opfølgning på handleplanerne kan sikre et fokus på uddannelse og beskæftigelse, og dermed understøtte, at den unge ved afslutningen af ungdomssanktionen kommer i uddannelse og beskæftigelse.

En anden central antagelse bag lovændringens indhold er, at koordinatoren kan medvirke til kontinuitet og sammenhæng qua sin koordinerende og rådgivende funktion.

En af de vigtige opgaver for koordinatoren er at holde tæt kontakt til den unge og fungere som både som kontaktperson og rådgiver for den unge. I de følgende tabeller er det opgjort, hvilken sammenhæng der er mellem graden af koordinators kontakt med den unge og den unges uddannelse og beskæftigelse. En høj grad af kontakt dækker over, at koordinatoren dagligt eller ugentligt er i både telefonisk og personlig kontakt med den unge¹⁸. Tabel 7-9 viser, at de unge, som har en høj grad af kontakt med deres koordinator, har en markant højere sandsynlighed for at være i uddannelse. Således er 52 pct. af de unge, der har haft tæt kontakt til deres koordinator i uddannelse, mod 22 pct. af de unge, der har haft en lavere grad af kontakt til koordinatoren.

Tabel 7-9: Har graden af koordinators kontakt til den unge betydning for om den unge kommer i uddannelse

Kontakt til den unge	Status på uddannelse, efteråret 2011				I alt	
	I uddannelse		Ej i uddannelse		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Høj grad	17	52 %	15	48 %	32	100 %
Lav grad	22	22 %	79	78 %	101	100 %
I alt	39	29 %	94	71 %	133	100 %

Kilde: Survey til koordinatore

Samme tendens ses i nedenstående tabel, der viser at 36 pct. af de unge med tæt koordinator-kontakt er i beskæftigelse, mod 13 pct. af de unge, der ikke ofte er i både telefonisk og personlig kontakt med deres koordinator.

Tabel 7-10: Har graden af koordinators kontakt til den unge betydning for om den unge kommer i arbejde

	Status på beskæftigelse, efteråret 2011	I alt
--	---	-------

¹⁸ Da der ikke var stor forskel mellem virkningerne af kontaktgraden mellem de faser, er der i de nedenstående tabeller beregnet et samlet gennemsnit for faserne.

<i>Kontakt til den unge</i>	<i>I arbejde</i>		<i>Ej i arbejde</i>		Antal	Procent
	Antal	Procent	Antal	Procent		
Høj grad	12	36 %	21	64 %	32	100 %
Lav grad	13	13 %	87	87 %	101	100 %
I alt	25	19 %	108	81 %	133	100 %

Kilde: Survey til koordinatører

Her ses altså også en bekræftelse af antagelse om, at tilknytningen af en gennemgående kontaktperson og rådgiver til den unge kan styrke fokus på uddannelse og beskæftigelse og understøtte de unges udbytte af ungdomssanktionen.

Samlet set tegner evalueringen således et billede af, at lovændringerne i form af tilknytning af fast koordinator, handleplan med fokus på uddannelse og beskæftigelse samt netværksmøder har en positiv virkning i forhold til de dømte unges uddannelse og beskæftigelse, og at lovændringerne dermed reelt bidrager til en styrkelse af ungdomssanktionen.

Selve forandringsteorien forsøger at tydeliggøre, hvordan selve indsatsen antages at virke, og det centrale element i evalueringen er således at efterprøve disse antagelser. Men en kobling mellem indsats, resultater og virkninger kan kun sandsynliggøres, hvis det også er undersøgt, om der har været andre virkende mekanismer på spil, som ikke indgår i ungdomssanktionen som samlet program.

Tidligere undersøgelser vedr. straf og resocialisering tegner et billede af, at der også kan findes andre virkende mekanismer i relation til resocialisering af tidligere kriminelle, end dem der indgår i den iværksatte straf eller behandling. Her peges bl.a. på, at de unge gennem etableringen af nye betydningsfulde personer (fx en ældre rollemodel eller en kæreste), som inspirerer til ændring af den unges moralsystem. Disse fund understøttes ligeledes af casestudierne, hvor fx en kæreste influerer positivt, og et familiemedlem, der idømmes en lang fængselsstraf for kriminalitet, er med til at have en afskrækkende effekt, så en kriminel løbebane ser mindre attraktiv ud for den unge. Omvendt er der i casestudierne også eksempler på, at den unges fastholdelse af netværk i kriminelle miljøer kan være en stor hindring ift. at holde den unge ude af kriminalitet og få et optimalt udbytte af ungdomssanktionen.

Ligeledes peges på, at tiden i sig selv udgør en virkende mekanisme, fordi de unges prioriteringer ændres med alderen. Og endelig påpeges, at sanktionen kan have en præventiv effekt, fordi de unge ikke ønsker en gentagen sanktion. Denne mekanisme er dog mere omdiskuteret. I bilag 1 findes en oversigt over hypoteser om alternative forklaringer, som er udledt af forandringsteorien, og som udgør grundlaget for strukturering af evalueringen.

BILAG 1: METODEBESKRIVELSE

OVERORDNET EVALUERINGSDESIGN

Vores evalueringsdesign er bygget op om Contribution Analysis, som er en tilgang til operationalisering af en teoribaseret evaluering, hvor der er fokus på, hvordan en given indsats virker for hvem og under hvilke omstændigheder¹⁹. Tilgangen er bygget op om en forandringsteori med hypoteser om de formodede kausale sammenhænge i indsatsen (dvs. sammenhænge mellem indsats, resultat og virkning), som udbygges med hypoteser om drivkræfter og barrierer i forhold til de kausale sammenhænge og hypoteser om alternative forklaringer, dvs. om det er andre mekanismer, der skaber resultaterne.

Den centrale metodiske antagelse i tilgangen er således, at hvis man gennem evalueringen kan dokumentere (i) at forandringsteorien er plausibel og implementeret med høj fidelitet, og (ii) at alternative forklaringer er belyst med henblik på enten eksklusion eller revision af forandringsteorien, så kan det *sandsynliggøres*, at indsatsen har bidraget til realiseringen af de dokumenterede effekter.

Disse hypoteser har efterfølgende været teoretisk og/eller empirisk afprøvet, hvor dataindsamlingen således vil være struktureret om at afprøve hypoteser om (i) de virkende mekanismer i forandringsteorien, (ii) kontekstuelle drivkræfter og barrierer i forhold til de virkende mekanismer²⁰ og (iii) alternative forklaringer.

I nedenstående tabel har vi sammenfattet de fire evalueringsspørgsmål og de afledte hypoteser som har dannet grundlag for struktureringen af evalueringen og de enkelte aktiviteter i dataindsamlingen. Der er for hver hypotese forsøgt opstillet evalueringskriterier og -normer, som indgår i vurderingen af implementeringsgraden og målopfyldelsen.

Evalueringsspørgsmål	Evalueringskriterier og -normer	Afledte hypoteser
Er loven er blevet implementeret, og anvendes loven efter intentionerne?	Koordinatoren skal varetage relations- og rådgivningsopgaver, som beskrevet i håndbogen	Hvis koordinatoren varetager de beskrevne opgaver, så vil det have positiv virkning i forhold til relationer mellem koordinator og ung og i forhold til den unges håndtering af fase 3.
	Koordinatoren skal varetage systemrelaterede opgaver, som beskrevet i håndbogen	Hvis koordinatoren varetager de beskrevne systemrelaterede opgaver, så vil der være øget samspil mellem indsatser/aktiviteter i ungdomssanktionen.

¹⁹ Se bl.a. Mayne, J. (1999): "Addressing Attribution through Contribution Analysis: Using Performance Measures Sensibly" (discussion paper); Mayne, J. (2011): "Addressing Cause and Effect in Simple and Complex Settings through Contribution Analysis", i: Evaluating the Complex, R. Schwartz, K. Forss, and M. Marra (Eds.), Transaction Publishers 2011 samt Dybdal, L. (2009): "Contribution Analysis – et alternativ til klassiske effektdesigns?", i: Evalueringsnyt, November 2009. Dybdal, L, Bohni Nielsen, S & Lemire, S. (2010): Contribution Analysis Applied. Reflections on Scope and Methodology, Canadian Journal of Program Evaluation, vol. 25, nr. 1, pp 29-58.

²⁰ Pawson, R., Greenhalgh, T, Harvey, G: Realist synthesis: An introduction. ESRC Research Methods Programme, University of Manchester RMP Methods Paper 2/2004, pp 7-8.

Evalueringspørgsmål	Evalueringskriterier og -normer	Afledte hypoteser
	Den unge skal være tildelt en koordinator.	<i>Hvis</i> koordinatoren anvendes i maksimalt omfang, <i>så</i> vil det have en positiv virkning i forhold til relationer mellem koordinator og ung, og de unges moralsystem vil ændres.
	Der skal udarbejdes handleplan med fokus på uddannelse eller beskæftigelse	<i>Hvis</i> der er udarbejdet handleplan i samarbejde mellem forskellige aktører, <i>så</i> vil der være opbakning til handleplanen og større sammenhæng i indsatsen.
	De unge og forældre skal involveres i udarbejdelsen af handleplanen	<i>Hvis</i> de unge og forældre involveres i udarbejdelsen af handleplanen, <i>så</i> vil de få medansvar for handleplanen, og dermed vil de unge i højere grad efterleve handleplanen.
	Der afholdes netværksmøder med fokus på handleplanen	<i>Hvis</i> der afholdes netværksmøder, <i>så</i> vil der være en fælles forståelse af mål, delmål og aktiviteter og en klar ansvarsfordeling – og <i>dermed</i> vil der være større samspil mellem de forskellige aktiviteter i ungdomssanktionen.
Medvirker koordinatoren til den unge til de ønskede resultater	De unge og forældre skal opleve, at koordinatoren aktivt involverer dem i forløbet	<i>Hvis</i> man tilbyder personlig rådgivning og kontakt og involverer unge og forældre, <i>så</i> kan man ansvarliggøre unge og forældre og dermed styrke forudsætninger for uddannelse eller beskæftigelse.
	De unge skal opleve, at koordinatoren bidrager til at skabe sammenhæng og kontinuitet i forløbet	<i>Hvis</i> koordinatoren er gennemgående i forløbet og får skabt en god relation til den unge og dennes forældre, <i>så</i> vil relationen virke modnende og ansvarliggørende. <i>Hvis</i> de unge selv har indflydelse på valg af koordinator, <i>så</i> vil relationen være stærkere, og der vil være øget ansvarlighed hos de unge og forældre. <i>Hvis</i> kommunens økonomiske interesser påvirker overgange mellem faser, <i>så</i> kan det have indflydelse på sammenhængen i forløbet.
	De unge skal resocialiseres	<i>Hvis</i> koordinatoren fungerer som rådgiver for de unge, <i>så</i> vil de unges moralsystem ændres og de unge vil ophøre med kriminalitet <i>Hvis</i> koordinatoren fungerer som systemkoordinator, <i>så</i> vil der være øget sammenhæng i indsatsen, <i>så</i> virkningen af ungdomssanktionen øges.
Medvirker afholdelse af netværksmøder til de ønskede resultater?	Netværksmøderne skal sikre sammenhæng og koordination af indsatsen	<i>Hvis</i> de involverede professionelle samarbejder effektivt i forhold til de unges behov, <i>så</i> vil virkningen af ungdomssanktionen øges <i>Hvis</i> netværksmøderne ikke prioriteres af de relevante aktører, <i>så</i> vil det påvirke sammenhængen negativt.
	De unge og forældre skal aktivt involveres i netværksmøder	<i>Hvis</i> de unge og forældre involveres, <i>så</i> vil deres ønsker og behov i højere grad blive hørt, og de vil have større ejerskab til beslutninger.

Evalueringsspørgsmål	Evalueringskriterier og -normer	Afledte hypoteser
Medfører fokus på uddannelse og beskæftigelse i de unges handleplaner til de ønskede resultater?	De unges skal resocialiseres i samfundet	<p><i>Hvis</i> man tilbyder relevant skole- eller beskæftigelsestilbud, <i>så</i> kan man forbedre de unges skolemæssige, sproglige og faglige kompetencer og dermed styrke forudsætninger for uddannelse eller beskæftigelse</p> <p><i>Hvis</i> de unge fastholder negative relationer til lokalmiljøet (fx tilhørsforhold til bandemiljøer), <i>så</i> vil det have negativ indflydelse på de unges resocialisering</p> <p><i>Hvis</i> de unges tilhørsforhold til andre, positive, sociale miljøer styrkes, <i>så</i> kan det påvirke den unges resocialisering positivt</p>
	Ej relevant	<i>Hvis</i> personalets kompetencer er tilstrækkelige til at gennemføre den planlagte indsats, <i>så</i> vil det føre til et bedre resultat.

DATAGRUNDLAG

Litteraturstudie og eksplorative interviews

Der er gennemført indledende eksplorative interviews, hvor de forskellige interessenters perspektiver på centrale undersøgelsestemaer er afdækket. Der er gennemført interview med: Socialministeriet, Justitsministeriet, KL, Børne- og Kulturchefforeningen, Socialpædagogernes Landsforbund og Danske Regioner. Ligeledes er der foretaget en gennemgang af relevante dokumenter fra lovbehandlingen og en gennemgang af relevant dansk og international forskning.

Journalanalyse

Rambøll har på baggrund af oplysninger fra Justitsministeriets Forskningskontor Forskningskontors oversigt over unge idømt en ungdomssanktion kontaktet de kommunale myndigheder, som har tilsynsforpligtelsen vedrørende de unge, som i perioden 01.01.2009 til 31.12.2010 har været idømt en ungdomssanktion. Vi har her anmodet kommunerne om at få adgang til de fulde journaler på de dømte unge, herunder både § 50-undersøgelser, indstillinger og handleplaner.

Ifølge opgørelsen fra Justitsministeriets Forskningskontor har der i perioden været i alt 163 unge, der er idømt en ungdomssanktion, hvoraf Rambøll har haft adgang til journalerne i 133 sager. Journalanalysen dækker således 82 pct. af de unge, der er idømt ungdomssanktionen i den fastlagte periode.

Alle journaler er herefter kodet i henhold til et fast kodeark, som beskriver målgruppen (dvs. de unges personlige, sociale og familiemæssige baggrund), forløbet (indhold og varighed af de enkelte faser) og implementering af lovændringerne (brug af koordinator, netværksmøder og handleplan med fokus på uddannelse og beskæftigelse). For at styrke validiteten af kodningen er der foretaget pilotkodning, så der sikres en ensartet kodning på tværs af de tre kodere.

Journalanalysen bærer præg af, at der er stor forskel i journaliseringspraksis på tværs af kommuner og sagsbehandlere, og at der derfor er mange delvist uoplyste forhold i journalanalysen. Dette er dog så vidt muligt søgt imødekommet ved at triangulere data fra journalanalysen med data fra registeranalysen.

Registeranalyse

På baggrund af CPR-oplysninger fra Justitsministeriets Forskningskontor er der etableret en forskningsdatabase hos Danmarks Statistik. Der er i databasen dannet to udtrækspopulationer: En population med de unge, deres biologiske forældre, halv- og helsøskende og sociale søskende og en population med de unge og deres biologiske forældre.

De sociale søskende er defineret som søskende, som populationen af unge bor sammen med, hvor der er udtrukket oplysninger på hjemmeboende børn med samme adresse som de unge. Der vil for nogle af søskende være sammenfald med de biologiske søskende, ligesom nogle af de unge i undersøgelsespopulationen kan være sociale søskende til andre i undersøgelsespopulationen.

Der er herpå udtrukket data fra følgende registre:

KRIMINALSTATISTIKKEN		
Sigtelser (Årsbetragtninger), KRSI		
Variable fra KRSI	Beskrivelse	År
SIG_GER7	Gerning el. lovovertrædelse til grund for sigtelsen (DS)	2007-2009
SIGTGER7	Gerning el. lovovertrædelse til grund for sigtelsen (DS)	1980-2006
PNR	Identifikationsnummer (fx personnummer)	1980-2009
SIGDTO620	Sigtelsesdato620	1980-2006
SIG_SIGDTO	Sigtelsesdato	2007-2009
JOURNR	Politiets sagsnummer (journalnummer)	1980-2009
Afgørelser (Årsbetragtninger), KRAF		
Variable fra KRAF	Beskrivelse	År
AFGER7	Gerning el. lovovertrædelse til grund for afgørelsen (DS)	1980-2002
AFGER7_03	Gerning el. lovovertrædelser til grund for afgørelsen (DS)	2003-2006
AFG_GER7	Gerning el. lovovertrædelser til grund for afgørelsen (DS)	2007-2009
JOURNR	Politiets sagsnummer (journalnummer)	1980-2009
AFG_AFGTYP3	Afgørelsens el. sanktionens type (DS)	2007-2009
AFGTYP3	Afgørelsens el. sanktionens type (DS)	1980-2006
PNR	Personnummer	1980-2009
Indsættelser (Årsbetragtninger), KRIN		
Variable fra KRIN	Beskrivelse	År
IND_FGSSTED	Fængslingssted (RP)	1980-2006
FGSLSTED	Fængslingssted (RP)	2007-2009
PNR	Identifikationsnummer (fx personnummer)	1980-2009
IND_FGSLDTO	Fængslingsstartdato 620	2007-2009
FGSLDTO620	Fængslingsstartdato 620	1980-2006
IND_LOESLDTO	Løsladelsesdato 620	2007-2009
LOSLDTO620	Løsladelsesdato 620	1980-2006
JOURNR	Politiets sagsnummer (journalnummer)	1980-2009
REGISTERBASERET ARBEJDSSTYRKESTATISTIK		
Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik (Statusopgørelse pr. ultimo november i registeråret), RAS		
Variable fra RAS	Beskrivelse	År
PNR	Personnummer	2009
SOCSTIL1	Socioøkonomisk status	2009

UDDANNELSESSTATISTIKREGISTRET		
Uddannelse (Befolkning pr. 1/1 i registeråret med statusopgørelse pr. 1/10 året før registeråret), UDDA		
Variable fra UDDA	Beskrivelse	År
PNR	Personnummer	2010
HFUDD	Højeste fuldførte uddannelse	2010
PERSONER I BEFOLKNINGEN		
Personer i befolkningen (Statusopgørelse per 1/1 i registeråret), BEF		
Variable fra BEF	Beskrivelse	År
PNR	Personnummer	2010
CIVST	Civilstand	2010
IELAND	Oprindelsesland	2010
SOGNEKODER OG POSTNUMRE		
Sognekoder og postnumre (Statusopgørelse per 1/1 i registeråret), SOGN		
Variable fra SOGN	Beskrivelse	År
SOGN	Sognekode	2010
KOM	Kommune	2010
OPGIKOM	Opgang i kommune	2010
BØRN OG UNGE REGISTERET		
Børn og unge (Føreløbsregister), BU		
Variable fra BU	Beskrivelse	År
PGF	Paragrafkode	2008
PNR	Personnummer	2008
SAG_VFRA	Startdato for hændelsen	2008
SAG_VTIL	Slutdato for hændelsen	2008
STSTED	Anbringelsessted	2008

Survey blandt koordinatore

Spørgeskemaundersøgelsen til koordinatorene er gennemført ved, at Rambøll har kontaktet kommunerne med henblik på at indsamle kontaktoplysninger på de koordinatore, der har været anvendt på de enkelte sager. Det har her ikke været muligt at få udleveret kontaktoplysninger på alle koordinatore, enten fordi koordinatorene har været sygemeldte eller på barsel; at kommunerne ikke har kontaktoplysninger, fordi de ikke længere anvender pågældende koordinator, eller at der i nogle sager ikke været tilknyttet koordinatore. Endelig har det efterfølgende vist sig, at nogle af kontaktoplysningerne på koordinatorene ikke har været korrekte.

Vi fik kontaktoplysninger på 74 koordinatore, som vi dermed har kontaktet med henblik på besvarelse af spørgeskemaerne, som omfatter i alt 92 unge. Antallet af unge, som de enkelte koordinatore i undersøgelsen har været koordinator for, varierer fra 1 til 7, hvilket har betydning for antallet af respondenter. Spørgeskemaundersøgelsen har derfor bestået af et stamskema, som koordinatore skulle besvare én gang og et ungeskema, som koordinatoren har skullet besvare for hver af de unge. Nogle koordinatore skulle derfor besvare flere ungeskemaer, mens andre blot har besvaret et enkelt ungeskema.

Spørgeskemaet til koordinatorene blev udsendt 02-11-2011 og undersøgelsen blev afsluttet 16-12-2011, hvor der i mellemtiden har været gennemført op til tre skriftlige påmindelser. Hvis det ikke var tilstrækkeligt, ringede vi afslutningsvis til de respondenter, som manglede at besvare spørgeskemaet.

På stamskemaet har 55 koordinatore ud af 74 gennemført besvarelser, hvorfor der på stamspørgeskemaet er en svarprocent på 74 pct.

For ungeskemaet er der gennemført besvarelser for i alt 83 unge af de 92 unge, hvor vi har oplysninger på koordinatoren. Dette giver en svarprocent på selve spørgeskemaundersøgelsen på $83:92 = 90$ pct. og en svarprocent i forhold til undersøgelsespopulationen på $83:133 = 62$ pct.

Casestudier

Casestudierne er baseret på en "contrasting case"-logik, hvor cases med stor variation undersøges, med den enkelte unge som den centrale analyseenhed.

I udvælgelsen har vi *primært* taget udgangspunkt i sager, hvor journalanalysen viser, at der tilsyneladende har været hhv. en høj og en lav grad af efterlevelse af forskrifterne i ungdomssanktionen. Her er udvalgt cases ud fra variation i forhold til følgende kvalitetsdimensioner: (i) om der findes handleplan med mål og delmål i relation til uddannelse og beskæftigelse, (ii) om der systematisk følges op på handleplanen, (iii) om der er en gennemgående koordinator og (iv) om der afholdes netværksmøder.

Sekundært er der udvalgt cases med størst mulig variation i de institutionelle arenaer, hvor der er valgt cases med variation på følgende dimensioner: (i) om fase 1 og fase 2 foregår på samme anbringelsessted (kontinuitet i behandlingskultur), (ii) antallet af planlagte og akutte skift mellem faser og anbringelsessteder (planlægning) og (iii) kommunernes erfaringsgrundlag i forhold til ungdomssanktionen. Der er gennemført i alt otte casestudier.

I casestudierne er gennemført interview med følgende aktører:

Sag	Gennemførte interview
Unge 1	Den unge, sagsbehandler, koordinator, anbringelsessted fase 2 og anbringelsessted i fase 1.
Unge 2	Den unge, den unges mor, sagsbehandler, koordinator, anbringelsessted i fase 1 og anbringelsessted i fase 2.
Unge 3	Den unge, den unges mor, sagsbehandler, anbringelsessted i fase 1 og anbringelsessted i fase 2.
Unge 4	Den unges mor, sagsbehandler, koordinator, anbringelsessted i fase 1 og anbringelsessted i fase 2.
Unge 5	Den unges mor, sagsbehandler, koordinator 1 og koordinator 2 og anbringelsessted i fase 1.
Unge 6	Den unge, sagsbehandler, koordinator, anbringelsessted i fase 1 og anbringelsessted i fase 2.
Unge 7	Den unge, sagsbehandler, koordinator, anbringelsessted i fase 1 og anbringelsessted i fase 2.
Unge 8	Den unge, den unges mor, sagsbehandler, koordinator og anbringelsessted i fase 1.

Alle interviewreferater er efterfølgende kode i softwareprogrammet NVivo, som er udviklet til at understøtte analyser af kvalitativt datamateriale, og hvor alle referater kodes ud fra et fælles kodetræ. Ved at organisere og gennemføre analyse af casestudiematerialet i NVivo bliver det enklere at sikre stringens og overblik i den kvalitative analyseproces. I NVivo gennemføres analysen med direkte afsæt i de tekstudsagn, der findes i forskellige kvalitative kilder.

Integreret dataanalyse

I analysen er der anvendt en mixed method-tilgang, hvor de forskellige datakilder er kombineret til at belyse de opstillede hypoteser og dermed besvare de overordnede evalueringsspørgsmål. Dataanalyserne er gennemført med den enkelte unge som caseenhed, hvor den unges CPR-nr. er anvendt som nøgle til at koble data fra journaler, registre og ungeskemaet i spørgeskemaet til koordinatorene. Disse data er lagret i en samlet database hos Danmarks Statistisks Forskerservice, hvorved det er muligt at gennemføre tværgående analyser af materialet, som belyser sammenhænge på aggregeret niveau.

BILAG 2: SUPPLERENDE TABELLER

Supplerende tabeller til kapitel 4

Tabel 8-1: Tidligere foranstaltninger

	Antal	Procent
Fast kontaktperson	66	28
Personlig rådgiver	3	2
Aflastning	36	1
Uoplyst	6	38
Anbringelse uden samtykke	14	8
Anbringelse med samtykke	93	33
Foreløbig anbringelse	1	0,5

Kilde: Registerdata (n= 133)

Tabel 8-2: Psykiske diagnoser

	Antal	Procent
ADHD	23	14,11 %
Angst	4	2,45 %
Borderline personlig- hedsforstyrrelse	4	2,45 %
Depression	3	1,84 %
Spiseforstyrrelse	1	0,61 %
Obsessiv-kompulsiv til- stand (OCD)	1	0,61 %
Adfærds- og følelses- mæssig forstyrrelser	27	16,56 %
Anden udviklingsmæssig forstyrrelse	18	11,4 %
Ingen diagnose	56	34,36 %
Uoplyst	24	14,72 %

Kilde: Journalanalyse (n= 133)

Tabel 8-3: Afgørelsens eller sanktionens type, unge (1980-2009, men kun afgørelser i 2007-2009)

	Antal	Procent
Ubetinget dom alene	5	1,8
Delvis betinget dom	5	1,8
118	85	30,0
Betinget dom alene	28	9,9
Betinget dom og samf.tj.	1	0,4
Betinget dom og bøde	3	1,1
Bet. dom, bøde og samf.tj.	1	0,4
Bødedom	1	0,4
Udeblivelsesdom	7	2,5
Bødevedtagelse	2	0,7
Bødeforlæg	63	22,3
Rpl. p.722,stk.1 nr.2(ungdomskontrakt)	1	0,4
Rpl. p.722,stk.1 nr.4	12	4,2

Rpl. p.722,stk.1 nr.7	2	0,7
Rpl. p.722,stk.2 jf. stk.3	1	0,4
Rpl. p.721,stk.1 nr.2	56	19,8
Straffeloven p.68-70 i øvr.	3	1,1
Frifundet	2	0,7
517	1	0,4
Uoplyst	4	1,4

Kilde: Registerdata (n= 133)

Tabel 8-4: Samlet antal hændelser

	Sigtelser	Afgørelser	Fængslinger
Antal hændelser	1140	283	487
Gennemsnit per ung	7	2	3

Kilde: Registerdata (n=133)

Supplerende tabeller til kapitel 6

Tabel 8-5: Har du deltaget i koordinatoruddannelsen udbudt af Servicestyrelsen?

	Antal	Procent
Ja	39	71
Nej	16	29
I alt	55	100

Tabel 8-6: I hvilken grad er du tilfreds med den faglige kvalitet i uddannelsen?

	Respondenter	Procent
I meget høj grad	4	10
I høj grad	29	74
I nogen grad	5	13
I lav grad	1	3
I meget lav grad	0	0
Slet ikke	0	0
Ved ikke	39	100

Tabel 8-7: I hvilken grad er du tilfreds med det faglige udbytte af koordinatoruddannelsen?

	Respondenter	Procent
Meget tilfreds	6	15
Tilfreds	27	69
Hverken eller	6	15
Utilfreds	0	0
Meget utilfreds	0	0
Ved ikke	0	0
I alt	39	100

Tabel 8-8: Sammenhæng mellem om koordinator har deltaget i koordinatoruddannelse, og hvilken aktør der er ansvarlig for netværksmøder

Hvem var ansvarlig for afholdelse af netværksmøderne?					
Deltaget i koordinatoruddannelse	Sagsbehand- ler	Koordinator	Anbringel- sesstedet	Ved ikke	I alt

Ja	13	22%	36	60%	2	3%	9	15%	60	100%
Nej	10	56%	6	33%	2	11%	-	-	18	100%
I alt	23	29%	42	54%	4	5%	9	12%	78	100%

Tabel 8-9: Sammenhæng mellem om koordinator har deltaget i koordinatoruddannelse, og hvilken aktør der er ansvarlig for ungekontakten

Hvem havde det primære ansvar for kontakten til den unge i forløbet?												
Deltaget i koordinatoruddannelse	Koordinator		Sagsbehandlere		Begge (én og samme person)		Anden aktør		Ved ikke		I alt	
Ja	39	65%	9	15%	9	15%	1	2%	2	3%	60	100%
Nej	4	22%	7	39%	5	28%	2	11%	-	-	18	100%
I alt	43	55%	16	21%	14	18%	3	4%	2	3%	78	100%

Tabel 8-10: Sammenhæng mellem om koordinator har deltaget i koordinatoruddannelse, og hvilken aktør der er ansvarlig for forældrekontakten

Hvem havde det primære ansvar for kontakten til den unges forældre i forløbet?												
Deltaget i koordinatoruddannelse	Koordinator		Sagsbehandler		Begge (én og samme person)		Anden aktør		Ved ikke		I alt	
Ja	34	57%	12	20%	9	15%	4	7%	1	2%	60	100%
Nej	4	22%	8	44%	4	22%	2	11%	-	-	18	100%
I alt	38	49%	20	26%	13	17%	6	8%	1	1%	78	100%

Tabel 8-11: Har du deltaget i Servicestyrelsens Erfa-møder for koordinatører?

	Antal	Procent
Ja	22	56
Nej	17	44
Ved ikke	0	0
I alt	39	100

Tabel 8-12: I hvor høj grad er du tilfreds med Erfa-møderne?

	Antal	Procent
I meget høj grad	1	5
I høj grad	9	41
I nogen grad	9	41
I lav grad	2	9
I meget lav grad	1	5
Slet ikke	0	0
Ved ikke	0	0
I alt	22	100

Tabel 8-13: Hvor ofte gør du brug af Servicestyrelsens vejledning på telefon eller mail i din funktion som koordinator?

	Antal	Procent
Ugentligt	0	0
Flere gange per måned	1	2
En gang per måned	2	4
Hver anden måned	5	9

Sjældnere	29	52
Aldrig	19	34
Ved ikke	0	0
I alt	56	100

Tabel 8-14: Hvor ofte gør du brug af Servicestyrelsens håndbog om ungdomssanktionen?

	Antal	Procent
Ugentligt	2	4
Flere gange per måned	11	20
En gang per måned	8	15
Hver anden måned	9	16
Sjældnere	18	33
Aldrig	4	7
Ved ikke	3	6
I alt	55	100

Supplerende tabeller til kapitel 7

Tabel 8-15: Har antallet af afgørelser betydning for om de unge kommer i uddannelse

Status på uddannelse, efteråret 2011						
	I uddannelse		Ej i uddannelse		I alt	
Antal afgørelser	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen	12	32	25	68	37	100
1 eller flere	27	28	69	72	96	100
I alt	39	29	94	71	133	100

Tabel 8-16: Har antallet af afgørelser betydning for om de unge kommer i beskæftigelse

Status på beskæftigelse, efteråret 2011						
	I beskæftigelse		Ej i beskæftigelse		I alt	
Antal afgørelser	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ingen	7	19	12	32	37	100
1 eller flere	18	19	78	81	96	100
I alt	25	19	108	81	133	100

Tabel 8-17: Har antallet af tidligere foranstaltninger betydning for om den unge kommer i beskæftigelse

Status på beskæftigelse, efteråret 2011							
	I beskæftigelse		Ej i beskæftigelse		I alt		
Foranstaltninger	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	
0	15	25	44	75	59	100	
1	6	26	17	74	23	100	
2	1	5	20	95	21	100	
3	-	-	14	100	14	100	
4	3	33	6	67	9	100	
5	-	-	2	100	2	100	
6	-	-	3	100	3	100	

7	-	-	1	100	1	100
8	-	-	1	100	1	100
I alt	25	19	108	81	133	100

Tabel 8-18 Har antallet af tidligere foranstaltninger betydning for om den unge kommer i uddannelse

Status på uddannelse efteråret 2011						
Foranstaltninger	I uddannelse		Ej i uddannelse		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	21	36	38	64	59	100
1	9	39	14	61	23	100
2	3	14	18	86	21	100
3	2	14	12	86	14	100
4	3	33	6	67	9	100
5	1	50	1	50	2	100
6	-	-	3	100	3	100
7	-	-	1	100	1	100
8	-	-	1	100	1	100
I alt	39	29	94	71	133	100

Tabel 8-19: Har tilbageførsler betydning for om den unge kommer i uddannelse

Status på uddannelse, efteråret 2011						
Tilbageførelser	I uddannelse		Ej i uddannelse		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ej tilbageførsel	32	30	74	70	106	100
Tilbageførsel	7	26	20	74	27	100
I alt	39	29	94	71	133	100

Tabel 8-20: Har tilbageførsler betydning for om den unge kommer i beskæftigelse

Status på beskæftigelse, efteråret 2011						
Tilbageførelser	I beskæftigeles		Ej i beskæftigelse		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ej tilbageførsel	22	21	84	79	106	100
Tilbageførsel	3	11	24	89	27	100
I alt	25	19	108	81	133	100

Tabel 8-21: Har forlængelse af ungdomssanktionen betydning for om den unge kommer i uddannelse

Status på uddannelse, efteråret 2011						
Forlængelse	I uddannelse		Ej i uddannelse		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ej forlænget	25	27	68	73	93	100
Forlænget	14	35	26	65	40	100
I alt	39	29	94	71	133	100

Tabel 8-22: Har forlængelse af ungdomssanktionen betydning for om den unge kommer i beskæftigelse

Status på beskæftigelse, efteråret 2011						
	I beskæftigelse		Ej i beskæftigelse		I alt	
Forlængelse	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ej forlænget	15	16	78	84	93	100
Forlænget	10	25	30	75	40	100
I alt	25	19	108	81	133	100

Tabel 8-23: Har afbrydelser i ungdomssanktionen betydning for om den unge kommer i uddannelse

Status på uddannelse, efteråret 2011						
	I uddannelse		Ej i uddannelse		I alt	
Afbrudt	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Afbrudt	5	22	18	78	23	100
Ej afbrudt	34	31	76	69	110	100
I alt	39	29	94	71	133	100

Tabel 8-24: Har afbrydelser i ungdomssanktionen betydning for om den unge i beskæftigelse

Status på beskæftigelse, efteråret 2011						
	I beskæftigelse		Ej i beskæftigelse		I alt	
Afbrudt	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Afbrudt	-	-	23	100	23	100
Ej afbrudt	25	23	85	77	110	100
I alt	25	19	108	81	133	100